

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 50 Din
polletno 300 Din
celoletno 600 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon števil. 50, upravnštva števil. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana števil. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2 D in 4 D, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 jutraj
razen pondeljka in
dneva po prazniku

Hlapci centralizma.

V včerajšnjem uvodniku je proti koncu prevrženih nekaj vrstic, tako da je postal smisel dotičnih naših izjavaj malo nejasen. Ponavljamo torej tu, kar smo v včerajšnjem članku, ugotovili, da je samostojno-demokratski tabor z »Jutrom« pod Pribečevičevo egido z vso vneto sodeloval na ustvaritvi centralističnega sistema in režima, ki Slovenijo upropišča, in da je ta sistem in režim vseh teh sedem let z vsemi sredstvi in močmi branil, utrjeval in poveljeval. A boj Slovenske ljudske stranke proti centralizmu, odpor slovenskega naroda proti centralističnim krivicam, šikanam in za slovensko gospodarstvo naravnost pogubnim metodam je samostojno-demokratski tabor z »Jutrom« na čelu proglašal in belgrajski vladi tolmačil za separatistično in protidržavno, srbstvu sovražno gibanje. Vsa najmanjši slovenski protest proti centralizmu, vsako še tako rahlo avtonomistično zahtevo je »Jutro« kvalificiralo za antidržaven čin.

Vseh teh sedem let je »Jutro« to počelo, najhujše pa v tistih dobah, kadar je bila tudi SLS na vladi. Saj »Jutro« je vedno istovetilo režim in svojo stranko z državo, in karkoli je človek znil proti režimu in SDS, to je bilo po »Jutrovem« pravilu protidržavno. Zdej ko SDS ni več na vladi in ko tudi g. Pribečevič grmi proti vladi, je »Jutro« s to gonjo prenehalo, zato pa proglasilo »klerikalizem« za protidržaven in koncentriral danes svoj ogenj na to »protidržavno« postojanko.

Nekaj mora biti za »Jutro« v Sloveniji vedno protidržavna, če ni eno, je pa drugo; samo da more Slovence predstavljati Belgradu kot antidržaven element. To gre tako že sedem let, dan na dan, po vseh predalih »Jutra«, »Slov. Naroda« in ostalega samostojno-demokratskega tiska neprestano odmeva ta publico o separatizmu in antidržavnosti. In spričo tega ni čuda, če se je tam v Belgradu navsezadnje res tvorilo mnenje, da smo Slovenci protidržaven element, predvsem pa da je protidržavna — zastopnica slovensstva, Slovenska ljudska stranka. Kdo nas je Slovence torej v Belgradu diskreditiral? Kdo drug ko SDS, njeni politiki in njeno časopisje!

»Jutro« namreč razlaga, da smo Slovenci danes v Belgradu »diskreditirani« in da je to krivo, da se nam Slovincem danes tako slabo godi, da se nam nalagajo tako ogromna davčna bremena in da Slovenija iz državnih budgetov tako malo dobiva za svoje potrebe. Torej nekakšno »kaznovanje« Slovencev naj bo to. Vsekakor je ta razlaga silno značilna za »Jutrovo« reakcionarno miselnost. Naravnost v predzgodovinske dobe človeštva že sega taka miselnost. Človek bi skoraj svojim očem ne verjel, ko kaj takega bere. A ni to prvič, da »Jutro« podaja tako »psihološko in politično tolmačenje« položaja Slovencev oziroma orientacijo centralizma napram Sloveniji. Nešteto krat nam je »Jutro« to že povedalo, da smo Slovenci pri Srbih diskreditirani, in da se nam zato danes tako godi, kakor se nam pač godi, pa da je vsemu temu največ kriva SLS s svojo »protidržavno« in »srbofobno« politiko.

Seveda je ta »Jutrova« trditev najgorstasnejša neumnost, ki jo je kdaj svet videl in slišal. In se ji mora tudi celi svet, ne izjemši najobotnejšega »Jutrovega« bravca, iz grla smejeti. »Jutro« se je s to razlago državnosti in razmerja med državo in narodom brez dvoma ovekovčilo.

Mi bi le radi vedeli, v čem in s čim smo se Slovenci državi, reprezentirani od centralizma, v teh sedmih letih tako zamerili, da nas zdaj »opravičeno kaznuje« po »Jutrovem« mnenju. Ali ji nismo dali pod milim nebom vse, karkoli je od nas zahtevala? Ali nismo davkov najpridnejše od vseh državljanov plačevali? Ali ne inkasira država od Slovencev trikrat do petkrat toliko nego bi ji po našem številu smeli dajati? Itd. itd. Kaj bi vse še enkrat naštevali, kaj smo Slovenci vse dali v teh sedmih letih, od valutne reforme iz krone v dinar pa do proračuna 1926; od moralnih naših ogromnih prispevkov niti da govorimo.

A po »Jutrovih« nazorih smo še vedno diskreditirani. In šiba poje po pravici... Da, da, uprav staroturske, abdulhamidske pojme ima »Jutro« o državi in vsem, kar k temu spada. Lahko je ponosno.

Dementi.

Paris, 3. februarja. (Izv.) Poročila nemških listov, da se bo za začetek februarja sestal Briand z nemškim zunanjim ministrom Sresemannom, so neločna.

Velik spor med Radičem in radikali.

DVE STRUJI MED RADIČEVCI.

Belgrad, 3. febr. (Izv.) Radičevo agitacijsko potovanje po Bosni, Hercegovini in Dalmaciji je imelo brez dvoma to dobro posledico, da so radikali popolnoma jasno odkrili namene, ki jih imajo glede Dalmacije, Bosne in Hercegovine, katere smatrajo za popolnoma velikosrbske pokrajine in da ne bodo o tem velikosrbskem značaju dopustili nobene debate. Pa tudi Radič je ponovno dokazal, da je njegov sporazum zelo šepav in da je takšen, kakršen je bil sporazum s Pribečevičem, ki je moral svojo hlapčevsko vlogo na znani način odigrati. Radičevi govori so zelo nepremišljeni in nepolitični. V vseh krogih so izzvali splošno obsodbo, ne samo v radikalnih, temveč tudi v radičevskih. Veliko pozornost je vzbudilo, da se del radičevcev približuje radikalom in da obsoja svojega načelnika. Z Radičevim govorom se bavi vladno, kakor opozicionalno časopisje.

Glavni organ radikalne stranke »Samouprava« se v obširnem članku bavi z Radičevim agitacijo, polemizira z Radičem in mu daje ostre nauke. Poleg tega »Samouprava« ugotavlja, da je Radič nelojalni in ga svari, da bo moral za tako svoje delovanje nositi posledice. Radičeva akcija radikale vedno bolj vznemirja. Kadar radikali govorijo o Radiču, ne izbirajo besed. Celo njegovo akcijo odkrito nazivajo izsiljevalno. Radikali pravijo: »Radič je večkrat z nenadnimi udarci dosegel gotove

uspehe. Sedaj očitno pripravlja nov glavni udarec, za kaj je proračun primerna prilika. Zato potuje po Bosni in Dalmaciji, da bi se vrnil kot zaščitnik dosedaj zamerjenih Dalmatincev, Bošnjakov in Hrvatov. Vendar pa pravijo, da Radič ne bo uspel, kajti nobene njegove zahteve ne bodo sprejete. To trdimo odkrito.

Zanimivo je, da pri radikalih prevladuje mnenje, da Radič ne sme iti do konca. V radikalnih krogih mislijo, da je tudi Pašić teh nazorov. Ker Radič v svoje govore vmešava tudi krono, izziva to mučen vtis pri radikalih, ki nazivajo to »zelo prozorno igro«. Zanimivo je, da radikali še nadalje trdijo, da se ne bojijo nobene Radičeve akcije in da so si na drugi strani zagotovili pomoč pri glasovanju za proračun.

V istem smislu pišejo tudi drugi listi, tako tudi radikalno »Vreme«, ki zelo ostro naglašajo nerazpoloženje radikalov proti Radiču, radi njegovih napadov. »Vreme« trdi, da bo ena skupina radičevcev odločno zahtevala, da Radič poišče nek način, da se bo z radikali pomiril. Ako namerava Radič s to demagogijo nadaljevati, potem je ta skupina pripravljena na vse morebitnosti. To skupino vodita Nikić in Superina. Nekateri radikali trdijo, da bodo v najkrajšem času odgovorili Radiču v javnosti.

Načelna debata o proračunu v narodni skupščini.

POSEBNO MIŠLJENJE JUGOSLOVANSKEGA KLUBA. — SLAB ZAGOVOR MINISTRA UZUNOVIČA. — JUTRI PRIDE NA VRSTO INTERPELACIJA JUGOSLOV. KLUBA O DAVČNI PREOBREMITVI SLOVENIJE.

Belgrad, 3. febr. (Izv.) Danes je narodna skupščina pričela z načelno debato o proračunu. Današnja seja je bila v glavnem posvečena čitanju poročila večine in poročil posameznih opozicionalnih strank. Kot prvi je prečital poročilo v imenu vladne večine Oto Gavrilović (radikal) poročilo finančnega odbora o proračunu in finančnem zakonu za leto 1926/27. Nato je v imenu demokratov prečital svoje posebno mišljenje Slavko Sečurov (Davidovičev demokrat), za samostojne demokrate Demetrovič, za HFSS Žanič, za muslimane Husein Alič. V imenu Jugoslovanskega kluba je prečital obširno poročilo, oziroma posebno mišljenje kluba poslanec Vladimir Pušćenjak.

(Uvod v posebno mišljenje Jugoslovanskega kluba smo že objavili v »Slovenec« od 30. januarja. Danes pa prinašamo na drugem mestu oddelek, v katerem se kritizira Vrhovna državna uprava.)

Nato je dobil besedo zastopnik finančnega ministra Nikola Uzunović (radikal) in podal ekspozé. Govoril je precej časa. Povedal ni nič, kakor ni nič povedal v svojih tozadevnih izjavah v finančnem odboru. Dal je dragoceno priznanje, da se je po dosedanjih dvanajstih letih porabilo več, kakor pa znaša predloženi proračun. Rekel je, da so ministri prvotno zahtevali skupaj 17 milijard, to vsoto pa je potem finančni odbor reducirail na 12 milijard 900 milijonov. Govoril je o varčevanju. Rekel je, kako se je povsod udomačilo razkošno življenje, pa tudi v državnem gospodarstvu. Zato je naša dolžnost, da temu zlu stopimo na pot. Pravi, da je proračun realen. Nato polemizira z raznimi posebnimi mišljenji. Polemizirajoč s posebnim mišljenjem Ju-

goslovanskega kluba, ki ga očitno niti prečital ni, je trdil, da ni res, da država ne plačuje dolgov iz odobrenih kreditov. Ta trditev je preveč krepka. Znani so namreč slučajji glede uradniških razlik, glede katehetskih nagrad, pokojnin, državnih dolgov cestnim odborom. Zato se splošno misli, da bi moral biti zastopnik finančnega ministra, če poda ekspozé, stvaren, ne pa, da navaja stvari, ki niso resnične. Med njegovim govorom je prišlo do kratkega medsebojnega prepiranja. V glavnem pa je seja potekla popolnoma mirno.

Ob pol 1 je predsednik seje zaključil in sklical prihodnjo za jutri z dnevnim redom: Razprava o interpelaciji poslanca Pušenjaka in drugih poslancev Jugoslovanskega kluba o davčni preobremeni Slovenije. To interpelacijo je »Slovenec« že priobčil.

Belgrad, 3. febr. (Izv.) Pred skupščinsko sejo so se sestali zastopniki posameznih parlamentarnih klubov pri skupščinskem predsedniku. Jugoslovanski klub je zastopal podpredsednik Anton Sušnik. Ugotovili so način razprave za časa proračunske debate. Sklenili so, da se bo generalna debata vršila 14 dni; seje se bodo vršile od 9 do 1; pri specialni debati bodo trajale seje 7 ur na dan. Poslanec Sušnik je v imenu Jugoslovanskega kluba zahteval, da se mora vendar že enkrat postaviti na dnevni red jutrišnje seje interpelacija o preveliki davčni preobremeni Slovenije. Njegova zahteva je bila sprejeta. Z ozirom na to so imeli poslanci Jugosl. kluba sejo, na kateri so razpravljali o tej interpelaciji. Določili so govornike, ki bodo pri tej priliki govorili. Kot glavni govorniki bodo nastopili: Vesenjak, dr. Gosar in Falež.

Seja radikalnega kluba.

LJUBA JOVANOVIČ NAPADAL PAŠIČA IN RADIČA. — RADIČ JE IN OSTANE DEMAGOG. — JANKOVIČ OSTRO KRITIZIRAL STOJADINOVIČEVO FINANČNO POLITIKO. — STOJADINOVIČ BO MORAL ODPSTOPITI.

Belgrad, 3. febr. (Izv.) Radikalni klub bi se imel na današnji seji baviti s političnim položajem. Seja se je vršila od 5 do 8. Kot glavni govornik je nastopil Ljuba Jovanović. Značilno je, da se o tem govoru ničesar ne objavlja. Od nekaterih poslancev smo izvedeli, da je Jovanović predvsem ostro napadel Pašiča in njegovo politiko. Zahteval je, da se to stanje čimprej razčisti. V drugem delu govora se je bavil z Radičevimi akcijami. Naglasil je, da govori Stjepan Radič neprestano o novih volitvah. Zato je od vlade zahteval, da pojasni, ali v resnici namerava iti na vo-

litve in če namerava, zakaj tega ne pove drugim poslancem, da bi tudi oni šli med ljudstvo, ne pa samo Radič. Ostro je obsodil Radičeve demagoške nastope in njegovo vmešavanje krone v strankarsko agitacijo. Zahteval je, da vlada da izjavo, ali soglašala s takim delovanjem aktivnega ministra.

Jovanović je odgovarjal Marko Gjurič, ki je dejal, da so Radičeve izjave brez vsake podlage in da jih Radič daje samo po svoji znani demagogiji. Kar se tiče stališča vlade glede volitev so Radičeve izjave izmišljene. Vlada se s takimi mišljenji ne bavi. Za-

to je treba vzeti Radičeve izjave ne kot izjave aktivnega ministra, temveč kot izjave navadnega Stjepana Radiča, kakršen je bil prej in kakršen je ostal sedaj. Vlada bo na posebni seji razpravljala o vseh Radičevih napadih in izjavah ter bo v javnosti s posebnim obvestilom demantirala Radiča in izrekla svojo nezaupnico Radičevim izjavam, s katerimi se vlada ne more strinjati.

Nato je govoril Janković. Njegov govor je bil najobširnejši in je vseboval temeljito poročilo o gospodarskem in finančnem stanju v naši državi. Podal je ekspozé, ki je bil na vsak način boljši, kakor ekspozé namestnika finančnega ministra Uzunoviča. Velizar Janković je kritiziral sedanje delovanje Stojadinovičeve. Zato se smatra, da je Janković nastop dogovorjen s Pašićem, čigar kandidat za finančnega ministra je Velizar Janković. Gotovo je, da je Stojadinovičev položaj popolnoma omajan in čim se bo vrnil iz Amerike, se bo moral od sedanjega svojega resora posloviti. Kar se tiče Jankovičeve kandidature je značilno to, da spada Janković v ožjo Pašičevo okolico.

Poleg tega je treba naglasiti, da je večina poslancev radikalnega kluba sprejela današnji Jankovičev ekspozé z velikim odobravanjem. Misli se, da Jankovičeva kandidatura ne bo sprejeta brez simpatij. Na vsak način je treba računati z dejstvom, da bo prišlo v finančnem resoru v najkrajšem času do sprememb. Tej seji je prisostvoval tudi Nikola Pašić. Prihodnja seja bo jutri.

Pašićev naslednik - Ninčić.

Radikali se pripravljajo na volivno borbo?

Belgrad, 3. febr. (Izv.) »Politični glasnik« nadaljuje svoje informacije o tem, da je Pašićev položaj absolutno omajan in da bo moral čimprej oditi s političnega pozorišča. Misli, da mu je treba čimprej najti namestnika. V uvodnem članku se zavzema za to, da naj bi bil njegov namestnik imenovan v sporazumu s Pašićem, ter piše:

»Radikali stoje še vedno v znamenju borbe osebnosti in struji, ki se bore za oblast in vodstvo stranke. Čeprav je položaj zelo zamotan, vendar se vidijo glavne struje. Od teh se vidita najbolj dve. Ena pripada Pašiću, druga Jovanoviću. Struji se bori druga proti drugi. Velika večina radikalnih poslancev pa v tej borbi ne sodeluje. To so neopredeljeni poslanci, ki tvorijo centrum radikalnega kluba, ki je šel vedno za tistim, ki je imel oblast v rokah. Ker je znal Pašić v svojih rokah obdržati oblast, je šla za njim. Jovanovičeva struja pa je ostala v manjšini.

V zadnjem času pa je nastal preokret. Nastopil je Ninčić. Obe struji razumeta njegovo kandidacijo za vodstvo stranke kot razumljiv poizkus pomirjenja obeh neprijateljskih skupin. Z ozirom na to okolnost se je velika večina neopredeljenih poslancev izrekla za Ninčića, da bi nadomestil Pašiča. Večina strankinih članov se je pridružila Ninčiću. Trdijo, da se mu je pridružil Krsta Miletić, katerega smatrajo za človeka, ki je zelo udan načelniku stranke. Da je to res, se lahko sklepa iz tega, ker se je Pašić odločil tako, da ga Ninčić nadomesti.

Isti list nadalje poroča o pripravah radikalov na volivno borbo in o njih veliki agilnosti.

Neresnične vesti in samostojnodemokratske intrige.

Belgrad, 3. febr. (Izv.) Nedavno se je v Belgradu osnovala nova časnikarska agencija »Beogradio«, v kateri ima glavno besedo neki mažarski žid, ki ima precej čudno preteklost. Iz prvih akcij te agencije se vidi, kakšne tendence bi rada propagirala. Tako je spravila v javnost vest o imenovanju jugoslovanskega kardinala in rektorja v zavodu sv. Jeronima. Njen kandidat je škof Rodić, ki naj bi se imenoval ob priliki podpisa konkordata. Negleda na to, da je podpis konkordata precej daleč, smo zvedeli, da je vest izmišljena in brez podlage. Vprašanje imenovanja jugoslovanskega kardinala se ne nahaja v taki fazi, da bi se razmotrivalo o kandidaturi. Ista agencija je dala v javnost danes drugo vest in objavila izjavo, ki naj bi jo bil dal demokratski poslanec Grga Angelinović, da obstoja pod vodstvom Marinkovića, Kumanudija in Timotijevića v demokratskem klubu močna struja, ki zagovarja vstop demokratov v vlado in da bo do tega

prišlo tekom februarja. Dasiravno je vest na prvi pogled tendenciozna, je vendar smatral demokratiški klub za potrebno, da v interesu pravih informacij glede vesti agencije »Beogradia« izda sledečo obvestilo:

»Današnji listi so prinesli vesti nove časnikarske agencije »Beogradia«, v katerih se navajajo nekakšne izjave, ki jih je baje dal Angelinović. Demokratiški poslanci ne verjamejo, da bi bil kak poslanec demokratske stranke, niti Angelinović, mogel dati kakršnekoli izjave, ki bi bile popolnoma neresnične, o razpoloženju v demokratski stranki. Klub istotako najodločneje dementira, da bi obstojale v demokratski stranki kakršnekoli posebne struje, niti tendence, ki bi kazale razpoloženje za sodelovanje s sedanjo vlado, kakor tudi sploh, da bi v demokratskem klubu obstojala nesoglasja glede na političen položaj.«

Zagreb, 3. febr. (Izv.) Casopisne vesti o spremembah v nadškofiji so vse zelo tendence in neresnične. Vprašanje koadjutorja zagrebškemu nadškofu sploh še ni prišlo v pretnost. Vprašanje zavoda sv. Hieronima je tesno zvezano z vprašanjem konkordata. Ker je bilo z obeh strani stavljenih več protipredlogov, se bo šele na podlagi teh mogel doseči končni sporazum. Tudi vest, da bo o. Rafael Rodić imenovan za jugoslovanskega kardinala, je še brez podlage, ker sta v Srbiji organizirani šele 2 župniji. Tudi glede delitve zagrebske nadškofije še ni ničesar končno sklenjenega.

Nočni sestanek med dr. Pirkmayerjem in Pribeževićem.

Belgrad, 3. febr. (Izv.) Današnji listi priobčujejo po »Jutarnjem listu« vest o nočnem sestanku mariborskega velikega župana Pirkmayerja s svetozarjem Pribeževićem. Vest je napravila v vladnih krogih mučen vtis in ne bo za Pirkmayerja brez posledic.

Madjarska ponarejevalska afera.

POSLANCI ZAHTEVAJO ODPSTOP VLADE.

Budimpešta, 3. febr. (Izv.) Na današnji seji parlamenta je prišlo do burnih prizorov in ostrih debat, ker so se poslanci pri kritiki proračuna spuščali tudi v razpravljanje o ponarejevalski aferi. Poslanec Rothenstein je poudarjal, da bo Ogrska s to afero izgubila ves svoj prestiž v inozemstvu. Poslanec Rakovsky zahteva, da se poslancem v plenumu da priložnost razpravljati o vseh detaljih tega škandala. Dosedaj se za energičen nastop od strani vlade ni nudila nikakva garancija in se ni storilo veliko več kot je bilo treba iz bojazni pred inozemskim svetom. Da se kaznujejo vsi krivci mora biti naloga vseh poštenih strank, toda preiskava se ne sme vršiti nadalje pod to vlado. Zadnji čas je, da sedanja vlada odstopi. Posl. Nortsch je v govoru rekel, da je početnica te afere mala družba, kateri je načeloval princ Windischgraetz, ki je hotel upostaviti na prestol nadvojvodo Albrehta. Dokaz za to je v Jankovicem dnevniku. Dokaz za to je tudi govor Barosev, ko je pred meseci izjavil, da se snuje akcija, ki mu bo, če se posreči, prinesla veliko slave; če pa ne uspe, potem bo moralno onemogočen. Ta govor dosedaj ni bil dementiran. Poslanec je zahteval, da se ga zasliši pred parlamentarnim odborom, kjer bo podal vse dokaze, ki jih ima v rokah o tej zadevi. Opozarjal je zbornico, kako izgubljala Ogrska na ugledu, kako narašča nezaupanje napram trgovcem, ko se stornirajo že sklenjene kupčije. Trgovci bi najlažje povedali, kakšne posledice je rodila ta »domoljubna akcija«.

Dunaj, 3. febr. (Izv.) Po poročilih iz Budimpešte so politični krogi zelo nezadovoljni s sestavo obtožnice proti ponarejevalcem. Obtožnica je skrajno pomanjkljiva in ravno v bistvenih stvareh popolnoma nejasna. Prave povzročitelje te afere pušča popolnoma v miru. Obtožnica je, žal najboljši dokaz kako je bila francoska zahteva, da se njih odposlanstvo sme udeleževati preiskav, upravičena. Socialdemokratski tisk napada pri tem tudi min. predsednika Bethlena, ki ga z ozirom na pismo odposlano na Perenya že zaradi opuščanja energičnih korakov, dela za afero odgovornega.

Pariz, 3. febr. (Izv.) Casopisje izraža glede obtožnice proti ponarejevalcem frankov svoje nezadovoljstvo posebno radi tega, ker ne posveča nikake pažnje političnemu ozadju tega kompota. Francoski policijski komisar je zopet odpotoval v Budimpešto.

Budimpešta, 3. februarja. (Izv.) Vladne stranke izjavljajo, da so vesti, da je prišlo med posameznimi strankami do velikih diferenc, popolnoma netočne. Tudi min. predsednik uživa še vedno zaupanje vladnih strank.

PO PRESTOLNEM GOVORU.

London, 3. februarja. (zv.) V spodnji zbornici je poslanec Klein izjavil, da je konservativna stranka zadovoljna, da je kralj v prestolnem govoru obirno govoril o razorožitvi, toda premalo je omenjal, kaj misli vlada storiti, da odpravi veliko brezposelnost v Angliji.

Posebno mišljenje Jugoslovanskega kluba o proračunu za 1926-27

Potem ko je Jugoslovanski klub v svojem posebnem mišljenju k proračunu 1926/27 (glej naš list št. 24 od 30. januarja 1926) podal splošno kritiko o državnem gospodarstvu sploh, kakor se izraža v proračunu, ki ga je sedanja vlada predložila narodni skupščini, prehaja v podrobnosti najprej na

VRHOVNO DRŽAVNO UPRAVO,

izvajajoči sledeče:

Budžet vrhovne državne uprave je letos prvič razdeljen na vrhovno upravo, ki vsebuje izdatke za krono, narodno skupščino, ministrsko predsedstvo, državni svet, glavno kontrolo, kancelarijo kralj, dvora in kancelarijo kralj. redov, na penzije ter na državne dolgove.

Pri razpravi o tem delu državnega proračuna je treba imeti v vidu politiko celokupne vlade, sklepanje in delo ministrskega sveta, je treba presoditi skrb vlade za razvoj in napredek države. Žalibog moramo poudarjati, da ne kaže vlada nobene agilnosti, nobenega smisla za rešitev perečih gospodarskih in socialnih vprašanj, da isto odlašala od dneva do dneva, od meseca do meseca, od leta do leta; poudarjati moramo, da je naša vlada zelo velika v obljubah, a zelo, zelo majhna — v delu. Pri razpravi o vseh treh državnih budžetih zadnjih let smo dobili nebroj obljub, ministri so tekmovali drug z drugim, kdo bo naštel več zakonov, kateri so že izdelani in se v kratkem predložijo narodni skupščini, a na iste čakamo — leta in leta zaman. Znanja je usoda invalidskega zakona, koliko pritiska je trebalo, kateri faktorji so morali posredovati, da so izšli od vlade predložitev invalidskega zakona, ki pa kljub dolgoletnim studijam in večkratnim redakcijam nikakor ne zadovoljuje.

Državna uprava more le tedaj brezhibno funkcionirati, če se more naslanjati na dober uradniški aparat, ki ima potrebno kvalifikacijo in veselje do dela, katero pa more le imeti, ako je njegovo materialno stanje dovoljno. Preveliko število nesposobnega uradništva, osobito v centralah, izvanredno obremenjuje naš budget, nesrečno strankarstvo, ki preveva uradniške kroge, katero favorizira vlada, onemogoča dobro in nepristransko delo uradniškega aparata. Mi imamo gotovo najbolj nazadnjaški birokratizem, vsaka rešitev traja neskončno dolgo, pri vsaki najmanjši stvari treba mnogo nepotrebnih pisarij in stroškov, instancna pot je dolgotrajna, povsem pa še dela v materialnih zadevah nezmožne težkoče zakon o državnem računovodstvu in način budgetiranja. Ako želi vlada dobro državi, ako želi hitreje in boljše reševanje državnih poslov, mora nemudoma izvesti depolitizacijo javne uprave in reformo javne uprave.

URADNIŠKO VPRAŠANJE.

Z reformo javne uprave se more znatno zmanjšati število uradništva, preostalemu uradništvu se pa more materialno stanje izboljšati, kar bo samo v korist delu v posameznih uradih. Uradništvo je opetovano predložilo vladi svoje zahteve, zadnjič potom glavnega saveza državnih službenika dne 24. novembra 1925. Na manifestacijskih zborih državnih nameščencev dne 20. decembra 1925 so se soglasno sprejele resolucije, obstoječe iz 12 točk, ki vsebujejo glavne zahteve državnih nameščencev. Dolžnost vlade je, ako želi izboljšati upravo, da izpolni opravljene zahteve uradništva. Razprave v zadnjih mesecih v finančnem odboru so pokazale, da je revizija uradniškega zakona neizbežna in da jo je treba čimprej izvesti. Mnogi državni službenici stanujejo v nezdruhljivih in tesnih stanovanjih, na tisoče službencev čaka na stanovanje, nešteti službenici morajo pri svojih pičlih dohodkih voditi dvojno gospodarstvo, kar povečuje že itak obstoječo bedo. Vprašanje se ne da rešiti z stanovanjskimi zakoni, treba je misliti na zidavo novih hiš. Radi tega je popolnoma umesten predlog glavnega saveza drž. službenika, da se prispevki dobaviteljev pri državnih dobavkah (1 odstotek od celokupne svote) imajo izključno uporabiti za zidanje stanovanj za državne službenice. Na predložen način se more priti do potrebnih uradniških stanovanj brez najmanjših žrtv od strani državne blagajne in davkoplačevalcev. Vlada se norčuje iz uradništva, ko predlaga kredit v znesku 10 milijonov dinarjev za izplačilo razlike plač, dočim imajo uradniki po zakonu pravice zahtevati izplačilo celotne razlike v znesku 210 milijonov dinarjev.

BEDA UPOKOJENCEV.

V strašni bedi se nahajajo naši upokojenci, osobito kronski upokojenci. Naša država edina ni izpolnila obveze rimskega pakta z dne 6. aprila 1922, ki v členu 3. jasno pravi, da bi se v zlatih kronah svojčas priznane penzije morale i v teh plačevati. A pri nas se penzije izplačujejo v papirnatih kronah; posledica je velika razlika med penzijami, katere pripadajo staroupokojencem, in med penzijami, ki se izplačujejo. Uradniku VII. činovnega razreda z 35letno službeno dobo gre v smislu rimskega pakta 54.000 Din letne pokojnine, v čehoslovaški dobi 92.160 Din, pri nas pa 33.606 Din. Združene organizacije pen-

zionistov v celi državi so v spomenici od 22. novembra 1925 v imenu človečnosti, v imenu narodnega in državnega edinstva in v imenu pravice zahtevale sledeče:

1. da se prejemki staroupokojencev vseh resorov, vdov in sirot prevedejo na prejemke po novem uradniškem zakonu;
2. da se, dokler se to ne izvrši, kronske penzije prevedejo na dinarske;
3. da se določi stanarina za staroupokojence v isti izmeri kot za aktivne uslužbenice;
4. da se vsa glavna pokrajinska in večja mesta pomaknejo v I. drag. razred;
5. da se upokojencem in njih rodbinskim članom priznajo iste ugodnosti za vožnjo na železnici kot aktivnim uradnikom.

Apel upokojencem ni našel do sedaj odziva pri vladi, ki pač predlaga povišanje dispozijskega fonda za ministrskega predsednika od 2.4 mil. Din na 6.1 mil. Din, a nima sočutja z bednimi upokojenci. Proč z nepotrebnimi dispozijskimi fondy, ki služijo namenom, katere mora vsak za blagor države vnet državljan obsojati, to je splošna zahteva ljudstva!

Ogorčenje v krogih invalidov se bo povečalo, ko se bo doznalo, da se za izplačilo od leta 1920. dolžne invalidnine določa komaj 5 milijonov dinarjev!

LETEČI DOLGOVI.

Leteči dolgovi, ki znašajo poldrugo do dve milijardi dinarjev, niso navedeni v tem proračunu, za izplačilo obveznosti iz prejšnjih let je določeno le 30 milijonov dinarjev, dočim ni dosedanj kredit v znesku 60 milijonov dinarjev zadostoval in mora mnogo uradnikov in upokojencev leta in leta čakati na izplačilo difference plače oziroma penzije, da ne govorimo o drugih državnih obveznostih.

Ker ni podal zastopnik ministrskega predsednika, odnosno finančnega ministra nobenega ekspozicije, nismo dovoljno obveščeni o rezultatih konference nasledstvenih držav v Pragi meseca novembra lan. leta; ne vemo, v kakem odstotku nominala se morajo plačati avstro-ogrske rente, prioritete železnice itd., v kakem valutarnem odnosu se morajo plačati, koliko odpade na leto ne vemo, ali so krediti za plačanje anuitet v proračunu dovoljni.

VPRAŠANJE VOJNIH DOLGOV.

V letu 1926. treba pričeti z odplačilom vojnih dolgov, a naša vlada je kot zadnja poslala koncem decembra 1925 delegacijo v Pariz, London, Washington, da se dogovori glede višine dolgov in modalitete odplačila dolgov. Angleška, Francoska, Belgija, Italija, Čehoslovaška, Poljska, Madžarska, Finska, Litva so že regulirale te dolgove, balkanske države Rumunija, Grška in naša so odlašale rešitev tega velevažnega vprašanja; samo po sebi se razume, da smo mi kakor povsod — zadnji. Države, ki so bile pred nami, so doslele znatne popuste pri dolgovih, kakor: Angleška 18, Francija 30, Belgija 46, Italija 80 odstotkov. Zanimivo je, da je Italija dosegla izvanredno ugodno obrestno mero, katere se od 1.8 v prvem letu povišuje na 2 odstotka v poznejših letih, dočim mora Rumunija že v prvem letu plačati 3odstotne obresti, katere se pozneje povišajo na 3½ odstotka. Radi odlašanja naše vlade, radi njene malomarnosti obstoji bojazen, da ne bo naša delegacija dosegla pri reguliranju naših vojnih dolgov onih ugodnosti, katere so dosegle druge države.

Kredit za odplačilo dolga Narodni banki je nezadosten; ako želimo zboljšati stanje naših financ, ako hočemo doseči pravo stabilizacijo naše valute, moramo zahtevati od vlade, da najde način in sredstva, da more v znatni meri pričeti z odplačilom dolga pri Narodni banki.

Finančni minister je pozabil na obvezo vlade, da treba izplačati 20odstotne bone, odvzete ob priliki markiranja kron, in ni v ta namen doznal nobenih kreditov v budgetu. Zaupanje v finančne akcije vlade je s takim postopanjem omajano, kar se bo bridko občutilo, ako bo vlada hotela najeti kako posojilo doma.

RUSIJA

IN RAZOROŽITVENA KONFERENCA.

Pariz, 3. febr. (Izv.) Francija, Italija, Japonska, Čehoslovaška in Urugvaj so izročile generalnemu sekretarijatu kolektivno noto, v kateri zahtevajo, da se razorožitvena konferenca odloži za 3 mesece. Ta korak so navedene države storile radigete, da bi se v tem času izvršili razgovori s sovjetsko Rusijo glede njenega sodelovanja.

Washington, 3. febr. (Izv.) Ameriška vlada ni zadovoljna z odložitvijo sklicanja predkonference za razorožitven in stoji še vedno na stališču, da naj se predkonferenca skliče 15. februarja.

London, 3. febr. (Izv.) Odgoditev predposvetovanj za razorožitveno konferenco je izzvala v londonskih političnih krogih razočaranje, ker je bilo pričakovanje za otvoritev zelo veliko.

London, 3. februarja. (Izv.) Pri graditvi novih hiš so odkrili prostor, kjer se je nekoč nahajal rimski forum.

Pariz, 3. februarja. (Izv.) Po poročilih Indio-Pacifica sta sklenila zvezo generala Kupej-fu in Čang-so-lin.

Beleške

△ Za enotno davčno fronto se v smislu našega poziva »Nar. Dnevnik« krepko zavzema, kar z zadovoljstvom ugotavljamo. Tudi to je čisto v smislu našega stališča, ko piše, da borbo proti sedanjemu davčnemu sistemu zahteva samoobramba naroda, in da je treba prepričati Belgrad, da je zahteva po znižanju davkov zahteva vsega slovenskega naroda. Vendar moramo k izvajanju »Nar. Dnevnika« še nekaj pripomniti. Piše, naj bi se po vsej Sloveniji priredili impozantni protestni shodi. Inicijativo za prirejanje teh shodov pa ne smejo podvzeti stranke, temveč naše gospodarske in stanovske organizacije. To je že vse prav. Toda po našem mnenju je čisto poststranska stvar, kdo daje inicijativo, glavno je, da se pokrene solidarna akcija slovenske celokupnosti in pri tej morajo naravno sodelovati tudi vse politične stranke brez izjeme, če naj bo kakša stranka še tako slabotna in neznamenatna. Nihče se ne sme abstinirati in nihče ne sme potem skušati streljati tej fronti v hrbet, kakor se je to že zgodilo. To je eno. Drugo, kar bi se pripomnili, pa je to, da po našem mnenju s protestnimi shodi, in naj bi bili še tako impozantni, ne bo prav nič doseženo. Bilo je takih shodov že dovolj, a videli smo, koliko so se belgrajski in naši domači fiskali za to zmenili. Po naši zamisli bo treba pri tej akciji poseči že po malo bolj energičnih sredstvih. Vsekakor pa je uspeh te akcije brez soglasne in smotreno zasnovane politične akcije izključen. To pa je zopet mogoče le potem in s pomočjo naših političnih strank kot političnih izvršilnih organov narodne volje. Zato pa je potreben pred vsem tozadeven medstrankarski sporazum. In zato smo za tak sporazum pledirali.

Kdo bo Pašičev naslednik?

Belgrajska »Narodna Tribuna« (o kateri pravijo, da je glasilo Ljube Jovanovića) prinaša odprto uredniško pismo na g. Nikolo Pašiča, v katerem mu pravi, da je bil dober srbijski politik, da se pa po zedinjenju ni umel dvigniti na višino srbsko-hrvatsko-slovenskega politika. Zato mu v interesu Radikalne stranke priporoča, naj se še za svojo življenja pobriga za naslednika v vodstvu stranke. V to svrhu prinaša »Nar. Tribuna« tele slike prvakov Radikalne stranke:

D. Momčilo Ninčić. Diplomata brez fraz in patosa. Človek, ki pretehta vsako svojo besedo in ki ve, kaj hoče. Vendar pri vsem tem on za sedaj nima izgleda, da bi postal vodja radikalne stranke, ker je razmeroma še mlad, ima pa on za Ljubo Jovanovičem še največ šans.

Dr. Lazar Marković. Je odlični pravnik in vobče jak intelektualce. Kot politik ni nobena posebna veličina. Kampanja, ki je šla proti njemu po časopisju, ga je momentano iztisnila iz prvih vrst, in treba, da preide nekaj časa, pa da se spet rehabilitira. Pa tudi v slučaju rehabilitacije je izključen, da bi mogel postati šef stranke.

Miša Trifunović. Je dober resortni minister in dober politik. Vseskož pošten človek, se nikamor ne uriva ter potemtakem nima izgleda, da bi vodil radikalno stranko.

Nikola Uzunović. On izmed vseh prvakov v radikalni stranki največ govori i v skupščini i v klubu. Vrlo pošten, toda z vrlo omejeno sposobnostjo in znanjem nima pogojev za strankinega šefa.

Milorad Vujičić. Borben in nesebičen. Velja v stranki kot zelo svetel karakter, ki ima v usodnih trenutkih pogum podvreči kritiki delo vsakogar, pa magari šlo za g. Pašiča. Nima pretenzij, da se postavi na čelo radikalne stranke.

Marko Gjuričić. Je star in zaslužen radikal, ki ni zapustil nobenega slabega spomina. Temeljiti pravnik in zelo dober minister je kot politik brez posebnih ambicij, in je izključen, da bi kdaj postal šef stranke.

Marko Trifković. Dosti dober govornik, je tudi dosti dober politik. Ni brez ambicij. Drži se v stranki korektno. Za šefa stranke nima pogojev, toda ko bi stranko upravljal direktorij, bi bil on eden članov tega direktorija.

Ljuba Živković. Nevpravnotežen politik in kot tak večkrat ni v stanu ni sam seboj vladati, kaj šele s stranko. Prespal je celih 20 let in vse izgleda, da bo kmalu spet odšel na stari odmor, da prespi tudi ostanek svojega življenja.

Ljuba Jovanović. On je najjačji živeči politik v naši državi. Po svojih globokih političnih koncepcijah spada v vrsto največjih jugoslovanskih politikov tudi v preteklosti. On ni manjši od Garašanina, a modrejši od Stojana Protića. Mož čvrste roke in državnik velike avtoritete, ima vse pogoje, da uspešno povede za seboj veliko radikalno armado. Samo pod njegovim vodstvom more radikalna vojska ostati kompaktna. On in nihče drug more to stranko preroditi in pomladiti.

Ali si ti portreti objektivni, to prepuščamo »Narodni Tribuni«, interesantni so vsekakor.

Pridobivajte novih naročnikov!

Dnevne novice

★ **Ne odlašajte!** Vse kuverte in glasovnice za volitve v Delavsko zbornico morajo biti najkasneje v soboto 6. februarja v tajništvo SLS, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna. Zadnji dan, ko jih moramo oddati uradnemu volivnemu odboru, je 7. februar do večera. Še enkrat prosimo, hitite zbrati vse kuverte in jih pošljite takoj. Povprašajte povsod, če so že vse oddane na pravo mesto. Somišljeniki, storite svojo dolžnost takoj!

★ **Konkurzni razpis.** Potom okrožnice je bila včeraj razpisana župnija St. Janž na Dolenskem v trebanjski dekaniji. Rok za vlaganje prošnje se zaključuje 28. februarja 1926.

★ **Poroka.** V svetišču šmarnogorske Matere božje se je poročil v ponedeljek, 1. februarja, g. ing. Josip Černjač z uradnico gđc. Mimi Petačevič.

★ **Promocija.** Na ljubljanski univerzi bo v soboto, dne 6. februarja 1926, promoviral za doktorja bogoslovja g. Ivan Ev. Vrečar, prefekt v zavodu sv. Stasislava v St. Vidu nad Ljubljano.

★ **Kupčija z dekleti.** Naše varnostne oblasti so dobile v zadnjem času več ovadb, da so se vtihotapili v vse večje kraje naše države zločinski elementi, ki se bavijo s trgovino z dekleti. Najbolj zalezujejo lepa, mlada, ponajveč še nedoletna in neizkušena dekleta, katere izvajajo z najrazličnejšimi zvijačami potom ženitovanjskih in službenih ponudb v javne hiše. Posebno v zadnjem času se naštevajo mnogi slučajji, da so bile odpejlane mladoletne deklice, ki izginjejo brez vsake sledi. Za katero se zapro vrata umazanih hiš, ta je za življenje za vedno izgubljena, ker se ji le težko nudi prilika, da se povrne v pošteno življenje in jo muči sram, v bedi in grehu pa hitro propade, tako da se navadno nikoli več ne dvigne. Varnostne oblasti se trudijo na vse načine, da zasledijo te nesramne kupčevalce.

★ **Občni zbor poštinih, brzojavnih in čekovnih uradnikov** za Slovenijo se je vršil letos v Mariboru. Delovanje poštne družbe je posneti iz blagajniškega poročila, ki se glasi: Dohodki so znašali v preteklem poslovnem letu 41.399 Din 90 par, izdatki pa 35.236 Din 25 par, prirastek 13.393 Din 38 par. Denarno društveno imetje znaša 48.792 Din 77 par, celokupno premoženje z inventarjem vred pa čez 50.000 Din. Število članov in višina denarnega prometa se je v letih 1920 do 1925 gibala takole: v letu 1920 je bilo 526 članov, premoženja pa 990 Din, leta 1921 članov 766, denarja 13.607 Din, leta 1922 članov 663, denarja 16.209 Din, v letu 1923 članov 595, denarja 19.994 Din, v letu 1924 članov 645, denarja 43.687 Din, v letu 1925 članov 696, denarja pa 48.792 Din. V zadnjem poslovnem letu je na novo pristopilo 81 članov, izstopilo jih je pa 36. Umrla so tova: Zora Erjavec v Sedražici, Ivan Lotrič v Zireh in Marija Rihteršič v Celju. — Blagajničar je nadalje popisal razvoj iz skromnega »Društva poštinih uradnikov in uradnic« v finančno in moralno močno »Sekcijo poštinih, brzojavnih in čekovnih uradnikov«. Denar se ni nabiral in varčeval, da se pride do mrtvega kapitala, nego da se porabi za zidavo poštne doma v Ljubljani.

★ **Automatična telefonska centrala v Zagrebu.** Gradnja nove telefonske centrale v Zagrebu napreduje in bo najbrž kmalu dograjena. Tehnični uradniki so te dni odpotovali v Berlin, kjer bodo prevzeli 5000 telefonskih aparatov in centralo. Te aparate bodo takoj zamenjali s starimi. Nova centrala bo obsegala 10.000 števil. Poštna uprava upa, da bo s tem mogla zadovoljiti vse naročbe.

★ **Nov most med Sušakom in Reko.** Komisija tehničnih strokovnjakov je pregledala vsa dela za zgraditev betonskih temeljev za novi most med Sušakom in Reko. Novi most se bo dogradil do avgusta. Železni deli mosta se že izdelani. Prihodnje dni pa se bo pričelo s sestavljanjem železnih delov.

★ **Novi opatje v Zagrebu.** Zagrebški nadškof je imenoval Ljudevita Knežića in dr. Lovra Radičevića za titularna opata, zagrebskega mestnega župnika dr. Svetozarja Ritija pa za opata.

★ **Radio na zagrebški tehniški visoki šoli.** Zagrebška tehniška visoka šola prireja predavanja po radiotelefoni. V ta namen ji je zagrebška Siemens-tvrdka za več časa odstopila svoje najnovejše aparate, ki ponazorjujejo predavanja in študij o radiotelefoni.

★ **Požar v zagrebških barakah.** V torek je nastal požar v Zagrebu v barakah, ki stojijo blizu kemičnega laboratorija. Gasilec se je posrečilo ožen hitro udušiti. Ogenj je nastal najbrž v sled maščevalnosti, kajti pred barako je bila izkopana jama, v kateri je neznan ali kovec iz maščevalnosti zanetil ogenj.

★ **Požar v novosadski svilarni.** V nedeljo je izbruhnil v drž. tovarni za svilo v Novem Sadu požar, ki je povzročil nad pol milijona dinarjev škode. Požar je nastal najbrž v sled kratkega stika. Požar bi prizadejal najbrž manj škode, če ne bi bila nastala zamuda 20 minut, v sled tega, ker telefon ni deloval.

★ **Tragična smrt uradnika.** Desinfektorski uradnik Damjanović je na svojem uradnem potovanju iz Debara v Kosovski Mitrovici umrl čudne in nepojasnjene smrti. Policija je po preiskavi dognala, da je umrl na zastrupljenju, ni pa mogla dognati, ali gre za samomor ali za zločinsko zastrupljenje.

★ **Velika tatvina.** V Užicah je pred nekoliko dnevi bila ukradena denarna pošiljatev v znesku 96.000 Din. Poštnemu upravniku se je posrečilo, da je odkril tatu v osebi sprevoznika osebnega vlaka, ki je tatvino priznal, na kar so ga aretirali.

★ **Obletnica Bokokotarske vstaje.** V ponedeljek je minilo osem let, ko so se v Boki Kotorski uprli mornarji bivše avstroogrške mornarice. Mornarji so zvezali, razorožili in

zaprli častnike v kabine, na kar je godba na admiralski ladji zaigrala »Lepo našo domovino« in »U boj!«. Poveljstvo nad pobunjenimi mornarici je prevzel kapitan trgovske mornarice Sešlan v Dubrovniku. Ker ni bilo pomoči od nikoder, niti Italijani niso verovali, da se je upornikom res posrečilo dobiti oblast v roke, se je upor ponesrečil. Avstrijski admiral Horthy, današnji vodja Madžarske, je obljubil upornikom, da ne bo nikogar zaprl. Mornarji so res verjeli in so se predali. Toda Horthy besede ni držal, temveč okrog 300 mornarjev zaprl, 4 pa po prekem sodu dal ustreliti.

★ **Smrt stoletnega Hercegovinca.** Te dni je umrl v Hercegovini v Pologu nad sto let stari Hercegovinec Peter Maričić. Vsi njegovi sinovi in hčere so že pomrli, nekateri od njih v visoki starosti. Maričić spada med one redke Hercegovince, ki so se v svoji zgodnji mladosti naučili pisati in brati.

★ **Okraden okrajni glavar.** Te dni so tatovi okradli varaždinskega okrajnega glavarja ter mu odnesli blaga in draguljev v vrednosti nad 25.000 Din. Enega tatu so prijeli. Kakor je preiskava dognala, je tat romunski vojaški begunec. V stanovanje okrajnega glavarja so zlikovci vdrl s pomočjo nekega varaždinskega ključavničarja.

★ **Roparske tolpe v Vojvodini.** V zadnjem času so se v celem Banatu pojavile številne roparske tolpe, ki so zlasti v okolici Velikega Bečkereka izvršile mnogo ropov. Policija in orožništvo jih skrbno zasledujeta in upata, da se jima bo kmalu posrečilo spraviti tolpe pod ključ.

★ **Smrt radi predolgega spanja.** V Skoplju je storil strašno smrt železniški čuvaj proge Skopje—Hanrijev. Predolgo je spal in je zamudil prihod vlaka, ki prihaja iz Kosovske Mitrovice. Brž je pohitel preko železniškega mosta in se ni oziral na opozarjanje stražnika, ki je bil pod mostom, da se vlak že giblje. Sredi tira ga je na mostu lokomotiva dosegla in vrgla preko mosta v Vardar. Trupla niso našli, pač pa je bilo na mostu in na lokomotivi več krvavih ostankov njegovega telesa, iz česar se da sklepati, da je lokomotiva uboga čuvaja strašno zmrcvarila.

★ **Težka avtomobilska nesreča med Sveto Nedeljo in Rakitjem.** o kateri smo poročali včeraj, je sedaj pojasnjena in ne gre pri tem za

nikak zločin. Nesreča se je dogodila pri povratku avtomobila iz Samobora, ker je zadel avtomobil v drevo in je vrglo Marijo Slakovič iz avtomobila s tako silo, da ji je takoj počila lobanja. V avtu se je vozilo še pet drugih oseb, ki so ostale nepoškodovane. Truplo ponesrečenke so prepeljali v Zagreb z vojaškim sanitetnim avtomobilom.

★ **Pred novo afero v Belgradu.** Belgrajska policija že dalje časa dobiva vesti, da izginjajo brez sledi mladi dečki v starosti od 10. do 14. let. Policija dolgo ni mogla najti nikakih sledov in je zadeva izgledala precej misteriozno. Sedaj so aretirali nekega sumljivega človeka, po katerem upajo priti na sled celi zadevi. Ta gospod je z lepim pregovarjanjem in čokolado pregovoril 14 letnega sina trgovca Milana Petkovića, da je odšel z njim. Deček je bil ravno v kinu, pri predstavi Pata in Patachona, ko ga je nagovarjal da gre z njim na Dunaj, kjer bo osebno videl Patachona. Toda pri odhodu iz hiše ga je ustavil detektiv, ki je zvodnika aretiral. Izginjanje dečkov spravlja policija v zvezo z nekim tajnim klubom, ki se je sestajal v neki prazni vili izven mesta. V tem klubu je menda tudi več »uglednejših« oseb.

★ **Prodaja čevljev po amerikansem sistemu.** Velike amerikske tvornice nudijo svojim odjemalcem potom lastnih prodajalen dvakrat v letu, to je v mesecu februarju in v jeseni, izredno priliko, da si občinstvo nabavi čevlje po nižji ceni. Temu zgledu sledi naša tovarna Peter Kozina & Co., Tržič, da od 1. do 15. februarja prodaja veliko množino vsakovrstnih čevljev po znatno nižji ceni. Cenj občinstvo naj se o tem prepriča v izložbah na Aleksandrovi cesti in Bregu 20.

★ **Opalograf kupim.** A. Blažič, Zirovnica, Gorenjsko.

★ **Gostilna pri »Fajmostru«** toči izborna dalmatinsko belo in črno vino z Otoka Vis, po ugodni ceni liter 11 Din.

Milica in Tonček,
Izpraznila sta lonček.
Srečna sta oba sedaj,
Saj je bil to »Buddha« čaj!

Ljubljana

★ **Ali ste že oddali kuverte in glasovnice** za volitve v Delavsko zbornico na pravo mesto? Če še niste, pošljite jo takoj na tajništvo SLS, Jugoslovanska tiskarna. Opozorite še druge! Samo do nedelje je še čas. Ta dan morajo biti zadnje izročene uradnemu volivnemu odboru.

★ **Sv. maša zadušnica za kraljico-matер Margerite Savojske.** Italijanski generalni konzulat v Ljubljani nas obvešča: V četrtek dne 4. februarja, trideseti dan po smrti Nj. V. italijanske kraljice-matere, Margerite Savojske, se bo vršil v Ljubljani od 10 dopoldne cerkveni obred v župni cerkvi čč. oo. frančiškancev (Marijin trg). Prevzvišeni gospod knez-škof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič bo blagohotno podelil zadnji blagoslov. Kr. italijanski generalni konzulat si usoja spominjati člane italijanske naselbine, da je njihova dolžnost prisostvovati temu svečanemu obredu in bo istočasno zelo hvaležen vsem, ki bodo hoteli s svojo prisotnostjo izkazati zadnjo čast nepozabni kraljici. Osebe, katere so prejele tozadevno posebno vabilo, se vljudno prosijo, da ga prinese s seboj, da se jim zamore na njega podlagi odkazati za nje rezervirani sedež.

★ **Umrla so v Ljubljani:** Amalija Püchler, sodnikova vdova, 69 let. — S. Klara Marjeta Marinčič, usmiljenka, 55 let. — Adolf Radi, učenec, 12 let. — Julija Podkrajšek, dninarica, 40 let.

SVETOVNI REKORDER V STRADANJU.

Nemški umetnik v stradanju Hans Kerndorf je zdržal brez jedi in pijače 35 dni. Bil je zaprt v plombirani stekleni celici.

Dr. L. Sušnik:

Kmetijski pouk v Jugoslaviji.

(Dalje.)

To bi bila približna slika kmetijskega pouka pri nas. Popolnejšo bi nam lahko dali gotovo tisti, ki imajo na razpolago službene podatke in močnost za presojo zadevnih samoupravnih in privatnih ustanov: to bi tudi spadalo na eno prvih mest pri številnih statistikah poljedelskega ministrstva. Podatki v »Almanahu SHS« 1924/25, 2. zv. so preveč sumarični.

Kaj pa se da posneti že iz tega površnega pregleda? Najprej to, da je skrb za kmetijsko-strokovni pouk s strani države nezadostna. Jugoslavija je gotova manj industrijska kakor Francija ali Češkoslovaška in bi bilo pričakovati, da bo kot pretežno agrarna, storila in prvi vrsti vse, da dvigne svoje kmetijstvo, ki je v pre mnogih krajih še čisto primitivno, do večje višine. A če primerjamo število naših kmetijskih šol s številom v omenjenih državah — da ne vzamemo za primero še bolj naprednih poljedelskih držav na severu ali v Ameriki — vidimo, da silno zaostajamo, čeprav imamo zelo ugodno predpogoje za razvoj le panoge gospodarstva. Če seštejemo navedene visoke, srednje, nižje in specialne in praktične kmetijske ter gospodinske šole pa vzamemo kot najbolj prikladno merilo češkoslovaške (245 l. 1924), ter preudarimo razne druge okoliščine, lahko rečemo, da je najmanj tri- do štirikrat premalo. Mala Danska

ima še enkrat toliko nižjih kmetijskih šol kot mi (37). — Agronomsko-upravna služba je sicer povsod razpredena, število inšpektorjev, načelnikov, oblastnih in okrajnih ekonomov, veterinarjev, inženjerjev i. dr. je precejšnje število, a še premajhno; vrhutega jih je v južnih predelih večina brez akademske izobrazbe. A to se bo še najhitreje zboljšalo, saj je število fakultet še najbolj ugodno. Najbolj pa se občuti pomanjkanje primernih šol za kmetjsko ljudstvo.

Predvsem pade v oči, kako slabo so preskrbljene s kmetijskimi šolami Južna Srbija, Črna gora ter Bosna in Hercegovina. Res, da so te pokrajine po večini gorate, a vendar imajo na drugi strani ogromno zemlje, ki kliče po boljšem izkoriščanju ali ki bi se dala z izsuševanjem, regulacijami, pogozdovanjem itd. kultivirati. Te dežele so tudi sicer v poljedelskem budžetu prikrajšane (v vseh postavkah in za kmetijski pouk posebej) — v sedanjem centraliziranem to ni več razvidno, tu tudi najbolj primanjkuje strokovnjakov; celo v upravi je bilo l. 1923/24 mnogo mest nezasedenih (BH). To so posledice prejšnjih režimov, zakaj drugod, kjer je bila javna odnosno privatna skrb za povzdigo kmetijstva boljše organizirana, je bilo tudi do sedaj v teh ozirih boljše poskrbljeno. V novem proračunu je sicer nekaj postavk za zgradbe kmetijskih šol (15), med temi za nove v Prokuplju, Štipu, Peči, Giljanu, Prizrenu, Tetovu, Kavadaru, Užici, Belem Polju, Baru — torej večinoma v Južni Srbiji —, za šole v Brusu, Prištini, Nikšiću in na otoku Korčuli i. dr. je bil dovoljen kredit že zadnja leta. Preje so gradili v onih

krajih le gimnazije — mesto strokovnih šol. Črni gori obljubljajo sedaj predvsem praktične šole. V Bosni in Hercegovini si prebivalstvo tuintam že samo želi kmetijskih šol, n. pr. v Stocu i. dr.

Močno primanjkuje potem specialnih šol, ki niso nič manj važne. Potrebne bi bile zlasti strokovne šole za živinorejo in ljudje si jih marsikje želijo, tako v okolici Belgrada, v Sremu ali Banatu in dalje v prečanskih pokrajinah. Pa tudi drugje. V Dalmaciji bi rabila n. pr. še 1 poljedelsko, 1 živinorejsko, 1 vrtnarsko, vinarsko-oljarsko šolo (gl. Poljoprivredni Glasnik 1924, št. 20, str. 12 s.), druge pokrajine razen takih še sadjarske, mlekarke, čebelarke, svilarke itd. Značilno je, da se malo govori o ribarskih in gozdarskih šolah, dasi je potreba na dlani. Imenuje se kvečjemu par ribogojnih postaj, a gozdarske so omenjene v prejšnjem budžetu min, za gozdove in rudnike, pod katero spadajo pri nas, le 4 (s še ne ustanovljeno mariborsko vred). Tečajji za logarje pa se vrše med drugimi tudi v Kostanjevici.

Kar zadeva razna javna posestva, vzorne kmetije itd., bi lahko v teh ozirih mnogo pomagale, a trpe večidel vsled neracionalnega gospodarstva. Državna režiija je draga, a okorna, čeprav je zaposlenega mnogo osebja; državno računovodstvo in osrednji birokratizem jim ovira razmah. Tu bi bile zelo umestne bolj praktične uredbe. Bolj proste roke imajo kmetijske postaje, ki bi se sploh morale povsod razširiti ozi. spopolniti kot prava kmetijska vežbališča.

In kaj naj rečemo o poljedelsko-oz. kme-

tijaskobitnih šolah? Saj je v državi razvita sladkorna, pivovarska, destilacijska, mlinska industrija, pa svilarstvo, lanarstvo itd. A o posebnih šolah za to, kot jih imajo drugod, ni nič slišati. Predelavanje poljskih, živinskih, sadnih, vrtnarskih pridelkov v lastnem krogu bi bilo za kmetjsko ljudstvo lahko še večji vir dohodkov, če bi imelo dovolj tozadevnega znanja in organizacij. V zvezi s tem bi se moralo poskrbeti za primerno izobrazbo v zadržništvu in opozarjati na važnost zavarovanja. V Ljubljani ima sicer Zadržna zveza posebno zadržno šolo, a na splošno se posvečuje temu pouku v državi pre malo pažnje (gl. Gospodarski kalendar 1924, str. 185).

V Sloveniji se pripravljajo že dalj časa ustanovitve 2 nižjih kmetijskih šol, ene sirsarske in mlekarke v Škofji Loki ter ene čebelarke šole; zahteva se še hmeljarska šola v Zalcu, ribarska, regulacijska i. dr. Jasno je, kako potrebne bi bile te šole, a se tako vprašanja kljub delnim kreditom kar ne premaknejo z mesta. Imamo 2 državni učni delavnici za košarstvo, a za razne druge lesne, gozdne obrti (rezbarstvo, drvarstvo, koparstvo i. dr.) ni dosti zanimanja. Svoj čas je naš deželni odbor veliko storil za povzdigo kmetijstva, danes ni pri javnih faktorjih pravega zanimanja za blagor tega stanu. Fr. Erjavec pravi v »Socialni Misli« 1924, str. 239 ob razmotrivanju statistike šol na Slovenskem, ki kaže silno prevladovanje trgovskih in obrtnih šol nad kmetijskimi, da je »kmetijsko šolstvo po številu absolutno nezadostno in organizirano brez pravega sistema; životari vprav prevžitkarsko življenje, specialnokmetijsko, obrtno in indu-

○ **Srebrno poroko** sta obhajala na Svečnico g. Ivana Zottman in njegova soproga Ivana v ožjem krogu svoje rodbine in prijateljev.

○ **Predavanje v Geografskem društvu** na univerzi. Opozorjamo ponovno na zanimivo snov, ki jo bo obravnaval danes ob šestih zvečer g. prof. S. Kranjec: »Geopolitičen oris naše države« v balkonski dvorani univerze. Prijatelji geografije vljudo vabljeni! Vstop prost.

○ **Mestno gerentstvo** vljudo vprašamo, kdaj bosta prišla na vrsto v svrhu posipanja hodnika ob Dunajski cesti. Prebivalci, ki stanujemo onstran železniškega prelaza po raznih ulicah, smo prav zagotovo pričakovali, da bo eden ali drugi izmed gospodov mestnih gerentov že pred božičnimi prazniki naročil, da naj se omenjena hodnika posujeta, toda varali smo se. Kljub temu, da je nek mestni delavec par dni pred Božičem že prišel ob Zakotnikovem vrtu posipati hodnik, dasiravno je bil in je še danes na istem mestu sorazmerno v najboljšem stanju, se ni za ostali del do in od cerkve Sv. Krištofa naprej proti vojašnici nihče zmenil. Tako smo stanovalci tega okoliša, kakor tudi drugi ljubljanski meščani, ki so prihajali obiskovat svoje rajnike na tukajšnje pokopališče, v pravem pomenu besede plavali v blatu. Vsled tega si dovoljujemo vprašati gospode gerente, zakaj ta razlika v skrbi za ta del mesta? Ali nismo vsi enako davkoplačevalci? Ali pa so morda drugi vzroki, ki ovirajo nas in druge ljubljance, da bi bila smer onkraj železniškega prelaza proti vojašnici vsaj dostopna. Zakaj se za gotove ceste in hodnike tako vestno skrbi, da niso blatni in lepo gladko urejeni? Prosimo torej, naročite, da se napelje na omenjene hodnike par trug peska, saj je vendar gramozna jama poleg ceste.

○ **»Dom«, stavbna zadruga** državnih namješencev in upokoencev, r. z. z. o. z. v Ljubljani opozarja na možnost ugodnega nakupa stavbnih parcel, ki leže v ljubljanskem šentpetrskem predmestju, levo od pokopališča Sv. Križa. Cena za kvadratni meter je 7.50 Din. Ker obsega ves kompleks nad 268 arov, bi bilo zadrugi mogoče posredovanje le tedaj, če se prihlasi zanje vsaj 50 reflektantov. Prijave naj člani sporočijo pisмено zadrugi na naslov »Dom«, stavbna zadruga državnih namješencev in upokoencev v Ljubljani, ali pa ustno zadrugnemu načelnstvu vsak četrtek ob 20 na glavni pošti (poslopje na dvorišču, I. nadstropje), a najkasneje do konca februarja 1926. — Tudi v bližini kolezije je 20 stavbnih parcel na prodaj. Tu je svet dražji, namreč po 12.50 Din kvadratni meter. Stavbišče je že parcelirano. Ceste odračunane. Več se izve pri Lovšetu na Tržaški cesti.

○ **Vlom v izložbeno okno.** Predsnočnim je odprl s ponarejenim ključem neznan tat dve izložbeni okni trgovine Antona Preskerja na Sv. Petra cesti 14. Tat je odnesel iz izložb več blaz, čepic, svilnenih kravat in modnih robcev v skupni vrednosti čez 3000 Din. O storilcu nimajo še nobene sledi.

○ **Policijske vesti.** Ljubljanska policija je aretirala neko Margareto Žgajnarjevo kot nevarno vlačugo vloženih pa je bilo več ovad in sicer radi goljufije s prodajo ponarejenih odnosov ničvrednih srečk, radi poškodbe železniških naprav, radi nemoralnega življenja, radi kaljenja nočnega miru in pijančevanja, radi pobege od doma, prekoračenja policijske ure, radi plesa v javnem lokalnem brez potrebnega dovoljenja in radi prestopkov cestno policijskega reda.

○ **Sleparski Kočevar.** V gostilno pri Blagaju je prišel neki Kočevar, ki je prodajal razne drobnarije in igral z gosti na številke razne igre »Grad-ungrad«, »Hoch oder nie«.

strijsko šolstvo je pa pri nas še komaj poznano in merodajni činitelji očitno niti ne čutijo ne nobene potrebe po njem. Kaj pa naj rečemo potem šole o nekaterih drugih pokrajinah? Po »Gospodarskem Kalendaru« 1924, str. 107 je bilo tedaj v Jugoslaviji skupaj 1153 visokih, srednjih in nižjih šol raznih strok, pravih kmetskih pa le 25!

Se manj zadovoljivo je pa poglavje o gošpodinjskih šolah. Te so v resnici prav tako velikega pomena kot kmetske, če ne še bolj. Kajti gospodinja in mati je tista, na kateri sloni dober del kmetskega gospodarstva, predvsem pa smisel za njega napredek, ki naj ga posreduje kot vzgojiteljica svojim otrokom. Te šole tudi dosežajo povsod najlepše uspehe in ljudstvo jih najbolj ceni, kjerkoli je dobilo priliko, da se je seznanilo z njimi. Že sporedni tečaj delajo čudeže. A kaj, ko se nahaja vse to delo šole v povojih. Kako obirno polje se odpira tu, ki bi ga bilo treba najprej z vso vsmo in velepotenznostjo obdelati. Trud in stroški bi bili res obilno poplačani: vsvarjeni bi bili uspešni predpogoji za napredek na vseh poljih, ki ga sicer v gotovih južnih krajih še dolgo ne bo. Spoznanje že prihaja, a veliko prepočasno. Srbski sistem drž. potovalnih šol je dober, a za tolik teritorij seveda čisto nezadosten: kapljica v morju! Ta način se s pridom vpeljuje tudi drugod. A zanimivo je v tej zvezi in značilno za nesistematičnost pri teh poskusih, da organizira slični pouk tudi prosvetno ministrstvo s 3 mesečnimi potovalnimi šolami, ki razpolagajo celo s kinom, knjižnico itd. (gl. Jugoslavenski List 1. januarja 1926, str. 3 in Gospodarski List 1924, št. 17, str. 5).

derc, »Tri pod sto« in druge podobne igre. Ker je mož redno dobival in ni niti en gost dobil igre, so postali gostje pozorni in so se začeli zanimati za igro. In res se je posrečilo žandarmerijskemu puškarju Leopoldu Goršiču, da je razkrinkal sleparja. Mož je natančno opazoval tega Kočevarja in je uvidel, da mož slepari. Potegnil mu je iz rok široko vrečo, v kateri je imel Kočevar številke. Pri natančnem ogledu je opazil, da ima vreča v sredi dva oddelka. Na eni strani so bile par številke, na drugi nepar. Mož je ponudil igralcu vrečico s številkami tako, da mu je nudi del števil, na katere je on dobival, drugi del pa je spretno obdržal in zatisnil v pesti. Ko ga je Goršič zalotil in pregledaval vrečico, je sleparski Kočevar pobegnil s svojim košem in je pustil vrečico Goršiču, ki jo je izročil policiji. Podobnih sleparjev imamo gotovo v mestu še več in se gostje opozarjajo, da pazijo pri podobnih igrarh.

Dr. Beneš odhaja.

Včeraj nas je nepričakovano zadela novica, da je generalni konzul češkoslovaške republike g. dr. Otokar Beneš premeščen iz Ljubljane v Prago in sicer v ministrstvo za zunanje zadeve. Odiše pa g. generalni konzul na svoje novo mesto po vsej priliki začetkom marca meseca.

Z dr. Otokarjem Benešom se poslovi od naše prestolnice mož, ki je zavzemal zelo odlično mesto v našem javnem in družabnem življenju. Ni samo zastopal gospodarskih interesov svoje države, marveč je od prvih dni po prevratu sem, ko je prišel v Ljubljano, začel svojo delavnost z navezanjem čim najtesnejših političnih in kulturnih stikov med češkoslovaško republiko in našim narodom, ki ga dr. Beneš ljubi kot malokdo, kojega jezik se je naučil brezhibno govoriti in kojega napredek mu je bil na srcu. Zanimal se je za vse naše organizacije, imel prijateljske stike z vsemi strankami in vodilnimi osebnostmi tako našega političnega življenja kakor z našimi gospodarskimi krogi in kulturnimi delavci. Za utrditve kulturne zveze med nami in češkoslovaškim narodom je dr. Beneš ustanovil Jugoslovansko-češkoslovaško Ligo, ki se je razvila v uvaževanja vredno organizacijo, s katero si je g. generalni konzul pridobil trajne zasluge tako za slovansko idejo kakor za idejo bratskega stika med Slovenci in češkoslovaškim narodom ter Jugoslavlani sploh. Sodeloval je tudi z vso vsmo pri ustanovitvi lektorata češkoslovaškega jezika na ljubljanski univerzi in ima posebno velike zasluge za knjižnico slovanskega seminarja, kjer je posebno oddelek »Bohemica« zelo bogat. Podpiral je s knjigami, mapami in drugimi pripomočki tudi knjižnice naših srednješolskih in drugih zavodov. Sploh ni bilo izlepa kakšne kulturne akcije, kjer bi dr. Beneš radevolje ne bil pomagal. Zlasti je na glasbenem polju pomagal navezati stike med slovanskimi in češkoslovaškimi umetniki in produkcijami. Ustanovil je tudi krepki organizaciji svojih sorojakov v Sloveniji, »Češko obec« v Ljubljani in Mariboru, in skrbel za ustanovitve in razvoj češkega šolstva.

Posebno globoko pa bo dr. Beneš ostal v spominu Ljubljani po krasnih lastnostih svojega značaja: izredni objektivnosti, nepristranskem gledanju našega političnega življenja, neutrudljivosti delavnosti in plemeniti skromnosti. Bil je kakor naš, vsem priljubljen, od vseh globoko spoštovan. Zato ga vidimo z zelo velikim obžalovanjem odhajati iz naše srede in iz srede konzularnega zbora, kojega dika je bil.

Na njegovo mesto pride g. dr. František Resl, sekcijski svetnik iz Prage.

Vrhnika

V nedeljo, 31. januarja t. l., smo obhajali patrocinijsk sv. Pavla. Pri slovesni maši ob desetih se je izvajala Sattnerjeva latinska maša s spremljevanjem gosli. Istega dne se je vršil občni zbor tukajšnje hranilnice in posojilnice, ki slavi letos 25letnico svojega obstoja. — Kap je zadela v soboto zvečer g. Franceta Rodeta, posestnika in lesnega trgovca na Stari Vrhniki, vendar imamo upanje, da še okrevi. — Mraz, ki je bil letošnjo zimo izredno oster, se umika tudi pri nas mehkeju južnemu vremenu in deževju, ki preti s povernjo v nižje ležečih krajih naše občine.

Maribor

□ **Slavje zaslužnega moža.** V torek, dne 2. februarja je praznoval mariborski profsorski zbor prisrčno slavje. Naš zaslužni profesor, ki je vsled opešanja vida stopil v pokoj, g. dr. Jakob Zmavc, je sprejel iz rok profsorskega društva, kateremu je načeloval v kritičnih časih pred vojno in med vojno, v znak priznanja in hvalečnosti krasno diploma. Ob 11 so se zbrali gg. profesorji vseh mariborskih srednjih šol v gimnazijski posetovalnici. Sestanek je otvoril gimnazijski ravnatelj g. dr. Tominšek, nakar je spregovoril v imenu odbora profsorskega društva g. prof. Jeran, ki je poudarjal velike zasluge jublanta za slovanski narod s tem, da je vedno neumorno delal na to, da se srednješolska mladina izobrazi v maternem jeziku. To vprašanje je bilo pereče, ko so se otvorile slovanske paraleleke na srednjih šolah in zlasti,

ko je nastopil prevrat. Dr. Zmavc je bil mož, ki je napram vsaki vladi neustrašno branil pravice profesorjev-lovarišev. Nato je tolmачil diplomo, delo akad. slikarja Koželja. V levi strani je genij, nad njim Damoklejev meč, pod njim trnje, na desni drugi genij, knjiga — slovanska je že odprta, a pod nogami leže še vedno — polena! Simbol dela dr. Zmavca pred vojno in po vojni, v suženstvu in svobodi. — Gimnazijski ravnatelj g. dr. Tominšek je poudarjal značilne lastnosti značajnega moža: energija, ponižnost, ljubezen do slovenskega naroda in pa karakteristična kolegijalnost do tovarišev-profesorjev. Slavljencec dr. Zmavc se je zahvalil za simpatije, ki naj veljajo celotni profsorski organizaciji. Izrekel je zahvalo vsem tovarišem, ki so ga v njegovem težavnem delu podpirali. Delati pa moramo za močan slovanski narod, v močih treh narodih Jugoslavije bo močna tudi država, v kateri živijo. — Zelenemu listu matere armade slovenskih inteligentov — Prlekije, Šent Jurčanu Zmavcu kličemo tudi mi: Še mnogo plodonosnih let!

□ **Velikašna misijonska prireditve** se je vršila na Svečnico v dvorani Zadrugo-gospodarske banke. Govora knezoškofa dr. Karliha in g. podravatelja Krošlja sta navduševala številne navzoče za vzvišeno misijonsko delo baš v času, ko so poganske njive na vzhodu in jugu pripravljene, da sprejmejo vase semena blagovesti. Prireditve so prepletale izvirne misijonske igre in deklamacije. Prireditve je pa tudi pokazala, kako nujno rabi katoliški verski probujoči Maribor svoje velike dvorane — Slomškovega domu! Polovica obiskovalcev je odšla, ker niti na hodniku in stopnicah v dvorano ni bilo več prostora! Naši dijaki so pokazali, da je v njih še idealizem!

□ **III. redna seja občinskega sveta Maribor** se bo vršila v torek 9. februarja ob običajni uri, na običajnem prostoru in z običajnim dnevnim redom.

□ **Osebnost G. Ivan Gašperič,** stolni kapelnik in pevovodja pevskega društva »Maribor«, je prevzel mesto glasbenega učitelja na mariborski gimnaziji.

□ **Mariborska pošta.** Na glavni pošti sta postavljeni v vestibulu takoj ob glavnem vходу dve telefonski postaji. Naprava je vsesko: hvalevredna in jo pozdravljamo, ovirala pa bo najbrže promet, ker je preblizu vrat, čemur bi bilo od pomoči, če se odpre še dvoje drugih vrat, ki so že dalje časa zaprte.

□ **Poroka v frančiškanski cerkvi.** Na Svečnico sta se poročila g. Janez Leitgeb, podpredsednik finančne kontrole, in gdnja Amalija Cilenšek, posestnikova hči.

□ **Pevska vaja »Maribor«.** Za jutrišnji nastop našega zbora pri »Aljaževem večeru« se vrši danes, v četrtek, ob šestih zvečer skupna pevska vaja v prostorih Cecilijanskega društva v stolnem župnišču. Prosimo vse pevke in pevce, da se te važne vaje točno in polnoštevilno udeležijo.

□ **Mestna organizacija SLS** ima v četrtek, 4. februarja, ob pol sedmih zvečer v društveni sobi, Koroska cesta št. 1, važno sejo. Dnevni red: Poročilo iz Belgrada, poročila naš narodni poslanec g. Žebot. Vabimo vse člane ožjega in širšega odbora vseh petih okrajev mesta Maribor in prosimo za polnoštevilno in točno udeležbo.

□ **Prvi uspeh Pribečevičevega shoda.** Na mariborskem srednješolskem zavodu je bil sprejet soglasni sklep: Ker se bodo še naprej preganjali državni uradniki pod krinko protidržavnosti, se predlaga, da se ob času štedenja in redukcije ministrstev osnuje še ministrstvo za preganjanje državnih uradnikov.

□ **Mohorjeva družba.** Opozorjamo prijatelje Mohorjeve družbe, da ne zamudijo časa za naročilo Mohorjevih knjig. Prijave sprejemajo vsi župni uradi, v Mariboru tudi Prosvetna zveza, Aleksandrova cesta.

□ **Vstopnice za petkov Aljažev večer** se dobijo v predprodaji v pisarni Prosvetne zveze, na kar opozarjamo naše planince, da si jih pravočasno naroče.

□ **»Skuta«, šolski krožek gimnazijcev-planincev** pripravlja v četrtek popoldne sprejem g. Aljaža v gimnaziji. Mladinska iznajdljivost bo našega starostu gotovo presenetila. Bravo — mladi planinci!

□ **»Jutro« in sanatorij.** Stvarno, iz zdravniških krogov izvirajoče naše poročilo o sanatoriju naj si »Jutro« poročevalce še enkrat prebere. Kdor pa pri tem občuti histeričnost, naj si išče pomoči — v tem ali drugem sanatoriju.

□ **Sejmsko poročilo.** Na svinjski sejm dne 29. januarja so pripeljali 50 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 7—9 tednov stari, komad Din 225—250, 3—4 mesece 350—380; 5—7 mesece 400—480; 8—10 mesece 550 do 650; 1 leto 1500—1600; 1 kg žive teže 10.50—12.50, 1 kg mrtve teže 15—18. Prodalo se je 24 komadov.

□ **Izkaz darov,** ki jih je prejel mariborski pomožni odbor za oškodovance po poplavi v mariborski oblasti: Neger Franc, trgovec v Mariboru, 100 Din, Lenart Franc, trgovec v Ptuj 200, Okrajna posojilnica v Ormožu 500, Thaler Franc, št. Ilj v Slov. gor. 50, dr. Julij Matthyay, okrož. zdravnik v Apačah 100, Glavna hranilnica pri Sv. Lenartu v Slov. gor. 300, Mikl Franc, pošta Sv. Marjeta pri Moškancih 50, Lešnik Alojzij, posestnik v Krčevini pri Mariboru 50, Weigl Josip, dekan pri Sv. Križu pri Ljutomeru 25, Napotnik Leopold, upravitelj v Svečini 100, Hranilnica in posojilnica pri Sv. Antonu v Slov. gor. 50, Župni urad v Motniku 25, Hranilnica in posojilnica v Jarenini 100, Badl Otokar, posestnik v Viltazu 500, dr. Milan Gorš-

šek, odvetnik pri Sv. Lenartu v Slov. gor. 200, Hranilnica in posojilnica v Svečini 50, Oskrbništvo graščine Dornovo, pošta Moškanjci, 100, Hranilnica in posojilno društvo v Ptuj 1500, Lovro Petovar v Ivanjovcih 100, Uprava občine Sv. Marija 100, Državno zdravilišče Rogaska Slatina 1100, Kmečka hranilnica in posojilnica v Ptuj 500, Franc Mihoč, Dobrava, pošta Završ pri Ptuj 100, Državna osnovna šola pri Sv. Marku niže Ptuj 80, Občinski urad Sv. Trojica v Slov. gor. 75, Ivan Roškar, Sv. Jurij v Slov. gor. 100, Mestni magistrat Maribor 2500, Franc Ogrizek, Sv. Križ pri Rog. Slatini 50, Rihard Orsich v Ptuj 500, Notar Franc Stupica pri Sv. Lenartu v Slov. gor. 50, Marija Zupandčič, gostilničarka v Ptuj 100, Upraviteljstvo Julija Meinlove graščine Freudenau, pošta Apače, Slovenija 2500, dr. Leopold Potzinger, župnik v Apačah 100, Občinski urad Vuzenica, okraj Dravograd 292, Albin Petar, trgovec v Imenu, pošta Podčetrtek 100, Svatoloučnokopno dr. d. Zagreb, uprava premogokopa Roginska gorca, pošta Pristava, železn. post. Mestnje pri Grobelnem 500, Poglavarstvo občine Sv. Marija (Medjimurje) 240, Franjo Cvetko, Zetale 300, Občina Beltinci, Prekmurje 874, Posojilnica pri Sv. Benediktu v Slov. gor. 200, Hran. in posojil. pri Sv. Petru niže Maribora 300, Občinski urad Ižakovec, pošta Beltinci, okraj Dol. Lendava 166, Wilh. Remm, Maribor 25, Trški občinski urad Rogatec 252, Avgust Stoinschegg, Rog. Slatina 100, Zoran M. Svetenovič, Rog. Slatina 50, Hranilnica in posojilnica v St. Ilju v Slov. gor. 50, M. Blass, Sv. Barbara v Haložah 50, Anton Cvetko, Podčetrtek 50, Občina Mostje, pošta Dol. Lendava 28, Občina Centiba, pošta Dol. Lendava 140.25, Občina Banuta, pošta Dol. Lendava 35.50, Glasilno društvo Beltinci, pošta Dol. Lendava 50, Občina Pince, pošta Dol. Lendava 84.75, Občina Dolgava, pošta Dol. Lendava 355.75, Občina Bogojina, pošta Dobrovnik 205, Župnijski urad Sv. Rupert nad Laškim, pošta Sv. Jurij ob j. ž. 90, Občinski urad Ribnica na Pohorju 200 Din, Salvator-Apoteka Mr. Lovro Jurše Podčetrtek 50, Trška občina Muta 100, Občinski urad Kog, pošta Sv. Bolfank pri Središču ob Dravi 879.25, dr. L. Kramberger, zdravnik v Sv. Lenartu v Slov. gor. 100, Anton Golenko, Sv. Nikolaj pri Ormožu 50, Občinski urad Obrež, pošta Središče 200, Ljubinkovič Radivoj, šestostolno drž. gimn. v Mariboru 50, Sokol Dol. Lendava 150, Zupanstvo Libuče pri Prevaljah 428.50, Občinski urad Dol. Lendava 788.75, Andrej Bedjančič v Belgradu 100, Občinski urad Motvarjevič, pošta Dobrovnik 152.75, Buchmann Andrej, gostilničar v Kramarovic 14 50, Občinski urad Melinci, p. Dol. Lendava 180.25, Družina Sigmund, Ivanjkovec pri Ormožu 200, Občinski urad Koprivnica pri Brežicah 60.75, Občinsko poglavarstvo Nedeljske, p. Čakovec 711.75, Okrajni glavar v Dol. Lendavi, nabrano v občini Dol. Bistrica 252.75, Občinski urad Sv. Anton na Pohorju, p. Vuhred 20, Občinsko poglavarstvo Sv. Jurij v Trnju, pošta Dol. Kraljevec 308, Občinski urad Bukovnica, p. Dol. Lendava 62.50, Marija Košer, pos. in trgovka v Podčetrtku 25, Občinski urad v Mali Poljani, p. Crenšovci 218.50, Trgovska banka d. d. v Ljubljani, podr. Maribor 1000, Uprava posestva Križniškega reda Velika Nedelja 100, Općinsko poglavarstvo Dekanovec 1119.50, Skupej Din 23.476.50.

Celje

□ **Požar v tovarni »Savinja« na Ljubljanski cesti.** V sredo jutraj ob pol 11 je v podstrešju tovarne »Savinja« nastal med zloženimi papirji in deskami mal požar, ki ga je policija, ki je takoj prišla na mesto nesreče, pogasila sama. Dognali so pri tem, da je ležala na kraju, kjer je bil zaneten požar, steklenica, napolnjena z bencinom. Ko je policija ogenj pogasila, je odšla, ko se je zvečer ob 6 nenadoma raznesla po mestu vest, da je tovarna testenin na Ljubljanski cesti v ognju. Ogenj se je vnel na podstrešju, ki je takoj bilo v plamenih in je pogorelo z vsem blagom in tovarniško zalogo. Požar še vedno traja in je velika nevarnost, da pregori pod in se tako požar raztegne na celo tovarniško poslopje. Škoda že sedaj cenijo na 250.000 Din. Pripominjamo, da je tovarna šele pred 14 dnevi prišla v last tvrdke Gaberc in Videmšek.

□ **Občinska seja** je bila v sredo nesklepčna. Radi izjave nemške gospodarske stranke in vsled dejstva, da opozicija ne pride polnoštevilno na sejo, je izgledalo, da bo predlog z nezaupnico občinskemu odboru odklonjen, kar je opozicija preprečila s tem, da se je pred sejo odstranila iz sejne dvorane.

□ **50letnico svojega bogatega življenja** je praznoval dne 2. t. m. ravnatelj meščanske šole v Celju g. Beno Serajnik. Rojen je bil dne 2. februarja 1876 v Svabeku na Koroskem. G. Serajnik je izvrsten šolnik, do katerega imajo spoštovanje ne samo učenci, ki so mu podrejeni, temveč tudi celoten učiteljski zbor, ki ima to srečo, da ga vodi taka strokovno na višku stoječa oseba, kakor je ravno Serajnik. Stojč pri vzgoji na strogo versko-nravnem stališču, poudarja pri vzgoji njemu podrejenih učencev v prvi vrsti to stališče in čuva z varno roko, da se v šolo ne zanesejo vplivi, ki bi znali šoli škodovati. Mož je široko naobražen. V svoji stroki je izvršil pedagogično šolo na Dunaju, priznan je kot izborni violinist, poseben prijatelj je pa kemije in fizike, katero obvlada kot malokateri drugi strokovnjak. V osebnem občevarju je tako ljubezljiv in napram vsakemu poživtvovalen, da z mirno vestjo trdimo, da naš Beno nima v Celju nikakega nesprotnika. Res je, da ni pristaš naše politične ideje, a je mož, ki premostriva javno življenje z gotovega objektivnega višjega stališča, kar ga usposablja, da se njegovo mnenje splošno upošteva. Ako bi naši nesprotniki imeli le mnogo takih mož, bi bilo za nas Slovence veliko bolje. Želimo, da bi jubilar preživel v našem mestu še dolgo dolgo vrsto let ter da bi še nadalje deloval v prid nedolžne slovenske mladine. Čestitamo!

čevlje na obroke

Drž. in priv. nameščencem po najnižjih cenah daje »VOIKA«, Ljubljana — Krekov trg 10.

Po širnem svetu

Egiptovsko pismo.

Otvoritev senarske zatvornice Nila v Egiptovskem Sudanu dne 21. januarja 1926.

Aleksandrija, 25. januarja.

Dne 21. januarja je prinesel brzotjav poročilo, da je v imenu angleškega kralja njegov odposlanec Lord Lloyd otvoril menda največjo vodno zatvornico na svetu, namreč novi velikanski jez Modrega Nila v bližini mesta Makvar, v provinci Sennar, ki je del Egiptovskega Sudana.

Za rast je treba toplote in vode, solnce in dežja. Kolikor več toplote in vlage, toliko večja je rodovitnost zemlje. Obojnega ima n. pr. Egipt — veliki meri; zato je ta dežela ena najbolj obilnejših na svetu; tukaj na istem prostoru kakor v Sloveniji živi desetkrat toliko ljudi. Vzrok temu je vroče afrikanjsko solnce in blatna voda mogočnega Nila. Kamorkoli napeljejo vodo iz Nila, tam namah iz puščave nastane rodovitna zemlja. Že stari Egipčani so se v tem odlikovali, da so vodo Nila razpeljavali na vse strani in tako je bil Egipt prava žitnica starega sveta. Prišli pa so bili drugi gospodarji v deželo ter zanemarili namakanje zemlje, in blagostanje Egipta se bilo propadlo.

Okrog leta 1880 so se Egipta polastili Angleži. Kot dobri gospodarji so najprej poskrbeli za varnost življenja in premoženja; nato so zgradili ceste in železnice po deželi, popravili morskala pristanišča. Lotili so se pa tudi namakanja zemlje. V dobrih 40 letih je imel Egipt skoro trikrat toliko prebivalcev, kakor jih je imel za časa slabih gospodarjev v deželi. Zdaj jih ima 13 milijonov.

Da se je blagostanje dežele tako povzdignilo, je veliko pripomogla velikanska zatvornica Nila pri mestu Assuanu. Tukaj so naredili v letih 1898 do 1901 velikanski jez, ki je dva in pol km dolg in 45 m visok. Na popladi, ko pride voda v velikanski množini iz sredine Afrike in iz Abesinije, naraste Nil na tem kraju za 8 metrov. Zatvornica zajezi Nil tako, da se voda v reki dvigne v daljavi 300 kilometrov; nastane torej 300 km dolgo jezero, ki ima velikansko množino vode. To vodo potem celo leto počasi spuščajo, tako da ima Nil v Egiptu celo leto enako visoko stanje, da ni nikoli ne suše, ne poplavi. Ker v glavnih in postranskih kanalih voda vedno enako visoko stoji, lahko deželo celo leto namakajo, in kjer je mogoče, jo še dalje napeljavajo in tako zemljo gnojijo.

Angleži pa so se polastili tudi Sudana, to je dežele, skozi katero teče Nil, preden pride v Egipt. Sudanski svet je pa povečini puščoben, ker je Nilova struga prenizka, da bi mogli izrabiti vodo za namakanje. Sudan meri okrog 2 in pol kvadratnih kilometrov, to je četrt Evrope; ima pa samo okrog 5 milijonov ljudi. Dežele je obdelane samo okrog 10.000 kvadratnih kilometrov, to je za eno Kranjsko. Toda, če bi porabili vse pripomočke, bi bilo mogoče spremeniti pol milijona kvadratnih kilometrov v rodovito zemljo, to je toliko, kolikor je velika Francija, ali kakor je bila velika stara Avstrija. Na tem prostoru bi lahko živelo več kot 50 milijonov ljudi.

Na to velikansko delo so se spravili Angleži.

Roka Nil se steka iz dveh rokavov: iz Belega in Modrega Nila. Beli Nil pride iz srednje Afrike, Modri iz Abesinije. Beli Nil je dvakrat tako močan kot Modri; toda Modri Nil, ki ima sicer samo eno tretjino vode, ima blatno vodo, ker pride iz gosto poraščene Abesinije, kjer so velikanski gozdovi, njive in polja. Vodo tega Nila so zdaj zajezili Angleži.

Pred dvema letoma je ravno ta kraljevi odposlanec Lord Lloyd, ki je zdaj otvoril novo zatvornico, položil prvi kamen za velikanski jez, ki je dolg nad 8 km in visok 38 m. Dve leti je delalo neprenehoma 20.000 ljudi. Nagromadili so nad en milijon ton obrezanega kamna. Inženjerji so porabili vse skušnje od poprejšnjih vodnih stavb, zlasti še od jeza pri Assuanu.

Ko so jez dne 21. januarja letošnjega leta zaprli, je nastalo nad 50 km dolgo jezero, ki je tudi primerno široko. Iz jezera je napeljan 112 km dolg glavni kanal za namakanje zemlje. Iz glavnega prekopa je več stranskih prekopov v dolgoti 92 km. Vsi ti jarki so tako veliki, da nosijo cele parnike. Koliko je manjših prekopov in kakšne so druge naprave, o tem še nimamo podrobnih poročil. Nil, ki je že poprej nosil parnike v daljavo nad 4000 km, se je za nekaj sto kilometrov zopet podaljšal. Ob vseh glavnih kanalih teče tudi železnica, ki jo na vse strani še podaljšujejo.

Jez so izročili v porabo z velikanskimi strovnostmi. Naj omenim samo to, da so angleškega kraljevega odposlanca na vsi poti spremljali štirje velikanski vojni aeroplani. Podjetni in iznajdljivi Angleži bodo porabili to nanovo pridobljeno zemljo, ki bo imela prav kakor bodo hoteli, neprenehoma najhujše afriško solnce in najbolj gnojno vodo na svetu, za kruh in za obleko, t. j. za pšenico in za bombaž. Večji del nove brez primere rodovine dežele, ki jo je Angleška pridobila s to velikansko napravo, bo porabila za pridobivanje bombaža; manjši del bo pa dala po pravniški poti v našim ljudstvu, ki bo

pridelovalo obilo pšenice. Cela dežela pa, ki je bila še pred par dnevi sama gola puščava in si je ni lastil noben človek, je zdaj last — popolna last — angleške države. Kolik prirastek bogastva!

Vedeti je treba, da se najboljši in najlepši bombaž celega sveta prideluje vprav v Egiptu in od zdaj naprej tudi v Sudanu. Ta bombaž se sveti kakor svilu; vlakna so dolga, zato je trdi, trpežen in močan. Ima pač rastlino vročine, kolikor je hoče, in moče, kolikor je želi. Obleka iz egiptovskega bombaža je lepa in močna, kakor iz kitajske svile.

Tak bombaž bo sedaj Angleška pridelovala v veliki meri v Sudanu. Da pri izvažanju ne bo mogel nihče delati ovir, je Anglija napravila v Rdečem morju od Egipta neodvisno luko Port Sudan in je tja napeljala tudi železnico. In ko so smatrali, da Port Sudan ni pripravnost pristanišče, so v bližini naredili drugo luko Suakin.

Ze zdaj je šel ves egiptovski bombaž na Angleško; za njim bo ubral pot še ves sudanski. Tam ga spredejo, siko in potem gre od tam po vsem svetu kot tkanina. Prvi dobiček od tega velikanskega jezu in drugih naprav v Sudanu bodo imele v prvi vrsti angleške tovarne in angleški delavci v domovini, obenem pa državna blagajna, ker je vsa nova prerodovita dežela državna last.

Drugi dobiček bo imela domača dežela, domačini, ki bodo imeli neprenehoma delo, hkrati pa tudi poceni živež, ker jih pridelovanje najboljše pšenice ne bo stalo mnogo truda. Tu bodo rastle mesta in vasi in tu bo nastal ogromen promet.

Tretji in ne najmanjši nasledek te velikanske naprave pa je sledeči: Angleška bo imela popolnoma v rokah Egipt. Za slabo, da se jim Egipt spanta, ker boče obdržati najboljše vodo in v Egiptu bo lahota, kakor ob Ježefovem času. Za slučaj pa, da je treba Egiptane varovati in brez usmiljenja ukrotiti, kar so Angleži vedno zmogli, bodo odprli na široko senarske zatvornice Nila in Egipt bo plaval pod vodo. Da Angleži z vsem tem računajo, je splošno znano, ker že zdaj njih listi pišejo, da ne bo treba v Egiptu imeti nobene angleške posadke več, če male kamn bo eno ali dva leti lakote zadostovalo; za smrtno krizo bodo pa mesto vislice vpeljali potop brez usmiljenja za bogate in za revne.

Kako so Angleži svoje moči gotovi naj v dolga omenim samo sledeče: Egipt je po imenu samostojen, za silo ima pa Angleška svojo posadko v deželi. Koliko pa je te posadke? Smešna stvar! V celem Egiptu je pičlo 2000 angleških vojakov. Poveljništvo je v Kajri, kjer je okrog 1000 vojakov. V Aleksandriji jih je v glavni vojašnici Mustafa paša okrog 600, v sredi mesta na utrjenem hribu Komel dik — je redno 20 konjenikov in 20 pešcev, v stražnici Ataria na glavni cesti Fuad jih navadno še 20 ni; okrog 1000 pa jih straži suezki prekop.

Dasi je v deželi tako malo angleških vojakov, smo vendar popolnoma na varnem, ker v luki alexandrijski, portsajski in suezki nikdar nismo brez vojaških ladij.

Ne omenjam teh reči brez vzroka. Stvar je takale: Dokler je Anglež gospodar Egipta, smo vsi Evropei na varnem. Ko bi pa Anglež odmaknil svojo roko, smo vsi v nevarnosti.

Evropei v Aleksandriji so že godrnjali — slišal sem jih na lastna ušesa — češ, zakaj so dali Egiptu vso prostost, ker zdaj smo mi Evropei v nevarnosti. Toda ni nam bilo vsem znano, da si je Anglež preskrbel dovolj močno orožje: velikansko zatvornico Nila pri Makvaru, v deželi senarski v Egiptovskem Sudanu!

POLET PREKO MOUNT EVERESTA.

Francoski letalec Callizo, ki si je priboril naslov »kralj zračnih višin« in ki je dosegel višinski svetovni rekord s 39.586 čevlji (12.885 m), se pripravlja na nov drzen poskus. S štečelno za ta namen zgrajenim aeroplanom ho-

če poleteti iz Angleške Indije čez Himalajo in vreči na vrh Mount Everesta (8840 m) francosko zastavo. Letalo, ki se izdeluje pri Bleriotu, ima krila posebne oblike, ki naj kar najbolj olajšajo dviganje v redkem ozračju. Motor bo v višinah izgubljal malo moči. Koncem tega meseca ali začetkom marca se bo Callizo odpravil na pot.

Največja nevarnost pri tem poletu je ta, da bi letalo zajeli vetrovni vrtinci, ki divjajo okrog vrha in s posebno silo tik pod vrhom. Tej nevarnosti se hoče francoski pilot izogniti s tem, da se ne bo vzdignil v zrak v bližini gore, ampak daleč proč; šele, ko bo že okrog 1000 m višje kot je Mount Everest visok, se bo obrnil proti gori in letel nad njo. Tu bo vrgel z letala zastavo, obteženo s kovino. Tudi, če bi na vrhovih lahko pristal, tega ne misli storiti, ker bi se v tako redkem zraku ne mogel zopet dvigniti. Pač pa bo imel s seboj filmskega operaterja, ki bo skušal ujeti Mount Everest na film.

PIJET TAT DRAGULJEV.

Dunajska policija je imela pretekli teden posebno aršade roke, ko je aretirala pretkanega vlomilca in tatu draguljev Morauskega. Pri njem so zaplenili dragulje v vrednosti 4 milij. 4 kron. Morausky je imel sijajne načrte s svojimi vlomi. Tekom dveh let je v različnih mestih izven Avstrije nakradel ogromno množino draguljev, nato pa je na Dunaju v Praterstrasse 12 otvoril trgovino z dragulji. Zaprta je samo po drugih mestih, tako v Curyhu, Pragi, Milanu in drugod. S tem so se hoteli izogniti, da ne bi lastniki svojih draguljev spoznali. Njegova preteklost je zelo črna. Dunajska policija ga je imela zaznana zaradi tatvine 15 mesecev. V Milanu so ga tako radi tatvine obsodili na dve leti, pa je ušel in pobegnil v Prago, odkoder je bil izgnan. Šel je v Curyh, kjer so ga radi vlomov aretirali, pa je znova pobegnil.

Dragulje, katere je imel v zalogi v svoji trgovini, je nakradel največ prošlo leto. Pri nekem velikem curškem draguljarju je ukradel draguljev v vrednosti 850.000 švic. frankov. Vrednost v Pragi pri Riernerju ukradenih draguljev znaša okrog 1 milijarde. Razen tega je nakradel mnogo zlata. En del, 5 kg, je dal pretopiti v neki topilnici.

Za varnost svoje trgovine v Praterstrasse je posebno skrbel. Skrbno jo je zapiral. Tla pod blagajno je dal betenirati. Sploh si je nabavil vse najnovejšo iznajdbe za varovanje svojih lokalov. Dal je napeljati zvonec iz trgovine v svoje stanovanje, da bi takoj mogel postati pozoren na vlomilce. Policija ga je stalno opazovala, kar je slutil. Zato ni hotel mnogo prebivati v trgovini. Zaročil se je ter zaročenko in neko 16letno dekle namestil v trgovini. V izložbo je dajal samo dragulje in bisere majhne vrednosti, v strahu, da ne bi vzbudili pozornosti.

Prejšnji teden je postal pa malo manj previden, ter je dal v razstavno okno z briljanti obloženo akvamarin-brožo, katero je ukradel v Curyhu. Ta broža je postala zanj usodna. Kriminalni uradniki so imeli namreč fotografirane posnetke v Curyhu ukradenih draguljev. Razstavljena broža se je popolnoma ujemala s sliko. Detektivi so bili takoj opozorjeni. Skrili so se v bližnjo cerkev in čakali na Morauskega. Kadar je bil Morauski na Dunaju, je izložbena okna in lokal sam zapiral. Ko so usodnega dne začeli detektivi rožljanje rolet, so priskočili ter Morauskega povsem mirno aretirali.

Varnostna policija je preiskala trgovino, kjer je našla velikanske zaloge draguljev, ki so iz najrazličnejših evropskih mest. Vrednost cenijo na 4 milijarde kron. Na Dunaj sta se na poziv policije takoj pripeljala oba okradena juvelirja iz Brna in Prage. Svoje blago sta takoj spoznala. Na nekaterih predmetih je Morausky kar pustil listke s cenami in označbo firme Rierner. Morausky odločno taji, da bi bil kaj ukradel, ampak trdi, da je vse kupil od nekega neznanca. Denar si je pridobil, ko je tihotapil s kokainom. Preiskava

bo zelo dolgotrajna in težavna, ker bo treba stopiti v stik z različnimi tujimi oblastmi iz več držav.

SE NEKAJ MORALNEGA ČUTA.

»Osservatore Romano« poroča, da so se zbrali v Parizu pred par dnevi pogumni in dobri družinski očetje, ki so šli na to inšpicirati velike izložbe nekaterih pariških dnevnikov. Energično so zahtevali, da vse, kar je nemoralnega razstavljenega nemudoma umaknejo, sicer jih javijo policiji in jim bodo zaprli tudi njihove prodajalnice. Ker se je pregledovalcem posrečilo pridobiti zase tudi mimoidoče množice, se jim ni upal nihče upirati, marveč vse nedostojno je takoj zginito v temne predale.

Vedeti je treba, da je nemoralen tisk tudi v Franciji po zakonu prepovedan — pred nekaj dnevi ga je policijski prefekt Morain zopet obnovil, a se za odredbo nihče ne meni. Če bo občinstvo samo sodelovalo, potem bo že kaj uspeha.

+ Osepnice na Angleški. V severno-vzhodnih pokrajinah Anglije se je razpasla epidemija osepnice. V sami grofiji Durhan je 700 slučajev. V neki vasi je obolelo 20 oseb, ki so se okužile na plesu; med plesalkami je bila ena bolna in po njej odnoso njenih plesalcev se je prenesla bolezen na druge.

Sport

NORDIJSKE IGRE.

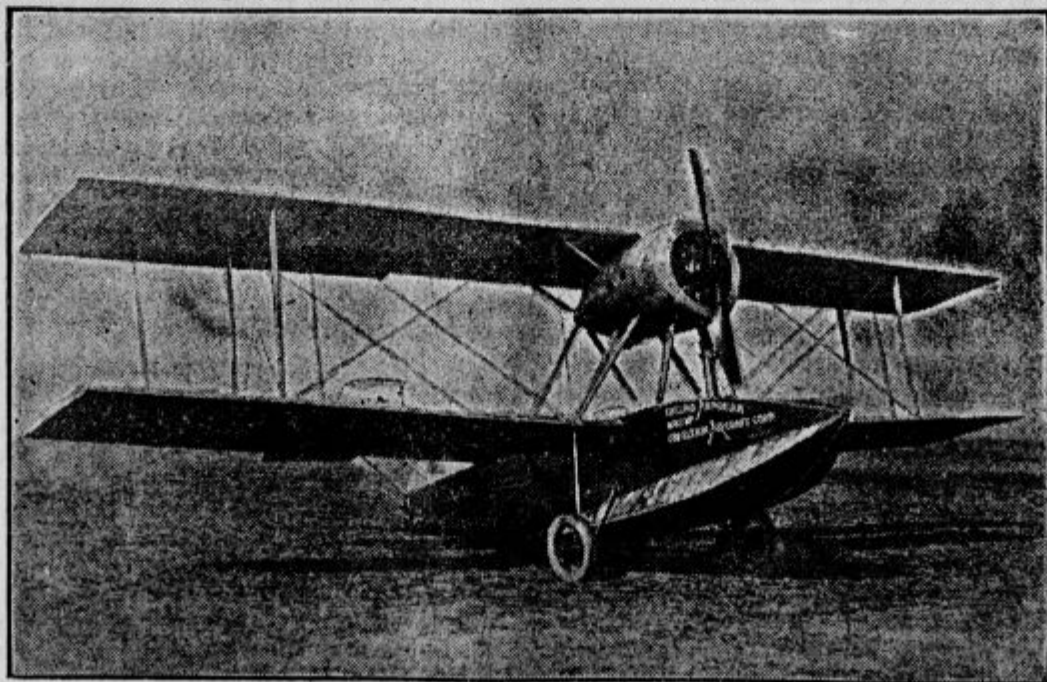
V soboto se pričnejo nordijske igre v Stockholmu. Iz izredno bogatega programa podamo nekaj točk: 6. febr. hitrostno drsanje seniorov na 500 in 10.000 metrov; 7. febr. svetovno prvenstvo v umetnem drsanju za dame (dolžnostne vaje), umetno drsanje za gospode, drsanje za jadr, tekma jacht na ledu, hitrostno drsanje seniorov na 1500 m in 5000 metrov; 8. febr. streljanje na smučih, distančno jahanje na 70 km, svetovno prvenstvo v umetnem drsanju za dame (prosto), drsanje v parih; 9. febr. tekme konj, na smučih za konjem, sankanje; 10. febr. lov na konjih, hockey na ledu; 11. febr. vztrajnostna smučka tekma na 60 in 30 km, hockey na ledu; 12. febr. izleti, predstave, veselice; 13. febr. kombinirani skoki in teki, narodno tekanje za dame; 14. febr. drsanje za jadr, tekme jacht, kombinirani skoki in teki, hockey na ledu, končna veselica in razdelitev daril.

Smučanje je bilo znano v skandinavskih deželah že v predzgodovinski dobi. V Oslo na Norveškem je smučski muzej, edini te vrste na svetu; tam vidiš bogato zbirko smučil iz dobe Vikinga, spomine na potovanja Fridtjofa Nansena, vse moderne smučarske opreme itd. Najboljši čas za obisk Norveške in Švedske so dnevi od srede februarja naprej. Najprvo ogledaš eno od svetovnoznanih smučskih tekem v skoku, pohajšaj par tednov s smučmi po gozdih in majhnih višinah v višini 100 do 500 metrov, imaš obilo prilike za najraznovrstnejše ture in vidiš skakalnice vseh vrst, vsake velikosti, za vsak okus in za vsako ročnost in spretnost. V prvi polovici marca so za smučarja najbolj prikladne višine od 500 do 800 m, v drugi polovici marca in skoz ves april pa višine od 800 do 1500 metrov. Kamorkoli prideš, povsod lahko računaš na najkrasnejši sport. Norveško visoko gorovje je bolj kakor vsako drugo pripravno za smučanje, ker obstoji po večini iz visokih razsežnih planot. Lahko prideš daleč naprej in ni se ti treba bati plazov, nastop ti ne dela težko, navzdol se pa pelješ v prepleti vožnji kilometre in kilometre daleč. Seveda pa moraš biti pravo dobro opremljen in se ne smeš lotiti nalog, ki jim nisi kos. Zarki solnce so močni in topli, zrak je čist, razgled očarujoče lep. Ni se zmotil tisti, ki je imenoval Skandinavijo v marcu in aprilu evropski zimski sanatorij.

Smučske tekme v Kranjski gori, ki se bodo vršile v nedeljo, ponedeljek in torek, bodo prvovrstni sportni dogodki. Predstavljale bodo v sportnem, vojaško-sportnem kakor tudi v propagandnem oziru višek letošnje zimsko-sportne sezone. Najinteresantnejša bo nedeljska tekma, v kateri se po dveh letih prvič sestanejo tekmovalci iz Slovenije in Hrvaške ter obeta biti boj za prvenstvo zelo težak. Tudi damska tekma bo imela številne tekmovalce, deloma take, ki bodo opasni konkurenti za prvenstvo. Za vse udeležence, tako za tekmovalce in funkcionarje, kakor tudi za gledalce, so stanovanja zagotovljena ter naj se javijo vsi po možnosti naprej na naslov Jugoslovanskega zimsko-sportskega saveza. V Kranjski gori bo na kolodvoru posloval stanovanjski odsek, ki bo razdeljeval sobe. Vreme zaenkrat ni povoljno, vendar je pričakovati preobrata. Tekme se vrše v vsakem slučaju, dokler ostane v Kranjski gori sneg ter z možnostjo preložitve skoraj ni računati.

Pokroviteljstvo nad smučskimi tekmami, ki se vrše prihodnje nedeljo v Kranjski gori, sta prevzela gg. ministra vojne in mornarice gen. Trifunović in minister trgovine dr. Krajač. Dr. Krajač je poklonil prvaku krasno častno darilo. Tekme se udeležijo, kakor je dosedaj javljeno, več odličnih osebnosti iz Beograda, Zagreba in Ljubljane.

Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani je imelo dne 2. februarja 1926 svoj 11. občni zbor ob udeležbi 88 članov in članic. Predsednik g. lovarnar Batjel je poročal o raznih prireditvah društva v preteklem poslovnem letu. Izletov je društvo precej napravilo, posebno je omeniti izlet v Domžale k proslavi trga, ki se ga je udeležilo čez 125 kolesarjev in kolesaric. Spomladi je napravilo društvo tudi prvenstveno dirko, pri kateri je bil zmagovalec Slamič Herman. V jeseni je napravilo drugo dirko, pri kateri je bil zmagovalec Nagode Franc. Bili sta tudi dve damski dirki, pri prvi je bila zmagovalka Batjel Fani, v jesenski dirki je zmagala Kržin Albina. Priredila se je tudi, gotovo privrkat sploh, spomladi invallidska dirka, pri kateri je bil zmagovalec Rozman Ivan. V jesenski dirki je prišel prvi ravno tako Rozman Ivan. Glede prostega prehoda čez mejo v Italijo se je društvo obrnilo na italijansko vlado in pričakuje rešitve. Letos se je poleg ljubljanskega društva ustanovilo kolesarsko društvo »Zarja« v Zg. Kašlju. Ustanovilo se je tudi kolesarsko društvo »Sora« v St. Vidu nad Ljubljano. Društvo šteje rednih članov 190, podpornih članov 4, ustanovnih članov 14 in članic 85. Društvo izkazuje prvo leto čistega Din 7106.10, kar je dokaz, da bo društvo napredovalo, ker ima pravo vodstvo. Predlog tov. Otrina se je sprejel z veseljem, za nabiranje prispevkov za športni dom. Prva letošnja prireditev se vrši v mesecu juniju. Odbor je ostal neizpremenjen.

NOV POTNIŠKI AEROPLAN.

V Angliji so izdelali nov tip potniškega letala, ki ima prostor za pilota in dve osebi. Motor ima 135 PS in preleti 100 milj na uro. Angleška vlada je naročila izdelati 100 takih letal.

Gospodarstvo

Koroška gospodarska vprašanja.

Celovec, 1. februarja.

Na Koroškem ni lahko gospodariti. Dežela sicer ni nerodovitna, a zaradi visoke lege in planinske ograje, ki jo obdaja, je zelo izpostavljena slani: pozni v pomladi, zgodnji v jeseni. Zgodnja slana v jeseni nam čisto uničuje ajdo, pozna v pomladi mori cvetoče žito, sadje, fižol, deteljo. Dežela zaradi svojega od vzhoda proti zahodu raztegnjenega gorovja tudi zelo trpi pod točo. Zlasti trpi v tem oziru okolica sv. Vida in pokrajina severno od Velikoveca. Naš Sv. Peter se zaradi vedno ponavljajoče toče ne more dvigniti. Izrečno rodovitni ste v deželi samo dve pokrajini: Labudska dolina in Grobniško polje (Krapfeld). Gospodarstvo pa ni odvisno samo od zemlje. Misijonarji pripovedujejo o avstralskih otokih, da tam žetev trikrat v letu zori; zemlja daje vsakovrstne sadeže, gozdovi so polni divjačine, človek pa je v skrajni bedi ljudožerec. Gospodarstvo je v prvi vrsti odvisno od človeka in sicer tako, da Dante pravi: »Dobra zemlja! slabo ljudstvo.« Naš Slovenec, kolikor je zvest veri in narodnosti, je skromen in varčen, delaven in skrben bodisi kot gospodar bodisi kot delavec ali delavka in služkinja. Žal da nemška kultura naprej kvari naše ljudstvo. Nemec je slab kot delavec, prefrikan kot podjetnik in posestnik in se s čudovito spretnostjo zna polastiti vsakega mesta, kjer mu ni treba težko delati ter se lahko kaj zasluži v trgovini ali gostilni.

Zdaj pa postaja pri nas kmečko gospodarstvo pasivno. Slavna naša republika ne plačuje več cesarja, a nastala so druga plačila in ta tako rastejo, da se mora produkcija od leta do leta huje obremenjevati. Tako te stvari ne smejo ostati, treba gospodarstvo dvigniti, ali nehati s kmetijo. Ko se pridelavanje žita več ne izplača, se našim ljudem in seve tudi nemškim kmetom svetuje, naj gospodarstvo preuredijo na pridelavanje mleka, masla in sira. Konj se več ne more prodati, zato se svetuje, naj se konjereja opusti tam, kjer se lahko krmi goveja živina. Kmet naj konja kupi tam, kjer se morajo konji rediti, ker krma za drugo ni. In živinoreja naj se zopet diferencira. Kjer je kraj primeren, naj se redi živina, drugod, kjer razmere za živinorejo niso ugodne, naj se plemenska živina kupuje in rabi za mlekarstvo. Ako se pa hoče dobiti iz živine primerna korist, treba jo je bolj skrbno in bolje krmiti, treba je več krme. Zato je treba obračati vso skrb na travništvo, treba bo na polju napraviti umetne travnike.

Travništvo se v deželi že lepo dviga. Travnih semen se je naročilo pri »Družbi za gojenje rastlin« (Pflanzenbaugesellschaft) 1. 1919 30, 1920 50, 1921 150, 1922 180, 1923 250, 1924 360 in 1925 450 metercentov. Nekatera travna semena so zelo draga, n. pr. takozvani »Goldhafer« - »zlati oves«, stane kilogram 20 S, to je 166 Din. Kmetje so se sami vrgli na pridelovanje travnih semen in Slovenec Arnejec je letos izkupil za svoj zlati oves 2200 šilingov, to je 18.000 Din. Čimvišje v planinah so travna semena zrastle, tem boljše so in tem dražje se plačujejo. Veščaki sodijo, da bi se dala travna semena pridelavati zlasti v slovenskem Rožu in da bi se dal iz tega pridelka dobiti lep reden dohodek. Za pridelovanje travnih semen daje deželni kulturni

svet nagrade po 60 in 50 S. Med kmeti, ki so dobili prve nagrade sta Slovenca Verkl v Sl. Smihelu in Jelen v Trušnjah, oba nemškutarja; med tistimi, ki so dobili druge nagrade, sta našinca Arnejec v Ledincah in Komar v Replah. Poizkušajo se žitna semena. Pšenice so se obnesle razne tuje vrste; skoro vse so boljše kakor domača, najboljše za naše razmere je »Baierkönig«. Zato se priporoča sejati tuja semena. Drugače je z ržjo. Obnesejo se pri nas samo »Schlögler«, »Möller« in »Oltbacher« rži, vse druge vrste so slabe in se ne morejo priporočati. Koder so jih ljudje neposredno naročevali iz Nemčije ali Češke, so imeli le veliko škodo. Tuji ječmeni in ovisi sploh niso nič boljši, kakor domači, čisto slabši. Le »Waldviertler« in »Hirschbacher« ovsu nista napačna. Skušnje se delajo z okopavanjem žita: žito se seje po brazdah, kakor se sadi koruza; dvakrat se okoplje, kakor krompir in pesa. Tako obdelana pšenica daje do 30% več zrnja in četudi je nekaj več dela, se le izplača. Pri rži se okopavanje ne obnese, tu le škoduje. Pri preizkušavanju krompirja se je izkazalo, da na Koroškem rodita najbolje »Parnasiac« in »Almac«, ki dajeta na hektar do 200 centov več doneska kakor domače vrste. Za kraje, ki trpe pod pogosto točo, se priporoča vrsta »Plavi orjak« - »Blau Riesen«. Koder se drugod po hudi toči navadni krompir kratkomo posuši, ta vrsta toče niti ne čuti. Zel je nižji in trši kakor pri drugih vrstah. Za vse te potrebe daje država 30.000 S, to je 250.000 Din, dežela polovico, 15.000 S. Z žitom se delajo izkušnje naprej, propagandni poizkusi. Naročujejo se razne vrste od vseh strani, po pol kile se najprej vseje v vrt; kar se tu letos obnese, se leto navrh seje na mlado polje in, ker se tu obnese, se pošlje kmetom, da poskušajo še oni. V slovenskem Dobrobskem okraju, kjer je svet zelo plitev in malo rodovit, se delajo poizkusi s zelenim gnojenjem. Ljudi navajajo, da za ržjo, ki tukaj, ako je dobro, daje dvojno seme, sejejo manj ajde, mesto nje pa lupine, ki se enkrat kosijo za krmo, potem podorjejo. Ta način obdelavanja menda obeta pomagati našim kmetom do boljšega pridelka. Za zelenim gnojenjem je žetev izdatno boljše in polagoma bi se tako izboljšala prst. Vzporedno s poljedelstvom je seve treba dvigniti živinorejo. Leta 1923. je bilo v deželi 5 živinorejskih društev s 157 člani, v katerih se je kontroliralo 1400 krav. Leta 1925. smo imeli že 11 društev in 2460 krav pod nadzorstvom. Leta 1924. se je ustanovila živinorejska zveza za belo pasmo, leta 1925. zveza za pingavsko. Kulturni svet plačuje za zdaj vodstvo teh zvez (Zuchtleiter). Posebnega pomena je za živinorejo seve izbiranje juncev. Junci za Melansko pasmo se redijo na Osojskih Turah; da se rede junci za belo pasmo, se je na Grobniškem polju kupilo posestvo (Stieraufzuchtshof). Za nakup izbranih juncev se bod dajale podpore, zahteva se zdaj 50%. Prirejali se bodo kurzi za živinsko postrežbo in brčkone se ustanovi šola za molžo. Na kmetijski šoli na Litzlhofu se vrše naprej redni kurzi za molžo, ki trajajo tri mesece, krajše kurze prireja molžni učitelj Zilan Sršen iz Strajevasi pri Bistrici. Ker socialni demokratje tako zahtevajo v svojem agrarnem programu, se bo brčkone kmečki gozd podvrget nadzorstvu gozdarjev (Beförsterung). Čimvečja je potreba, čimmanj dohodkov, temveč se seve škode godi v kmečkem gozdu. Les se prodaja, ne da bi se dosti mislilo na bodočnost, na sina, ki naj posestvo

sprejme. In če se je les že posekal, kmet le redkokdaj misli na pogozdovanje. Ko je naša valuta tako lepo padala, se je tudi dogajalo, da cena, ki se je danes dobila za gozd, jutri več zadoševala za pogozdovanje. Povsod se vidi žalostna razlika med kmečkim in grajškim gozdom. Kmetje bodo skupno najeli in plačevali gozdarja. Bistven napredek se tudi pričakuje od stanovskega zastopstva, od kmetijske zbornice, ki se bo letos uvedla. Trgovci in obrtniki imajo stanovsko zastopstvo, delavci in nastavljenici jo imajo, pravilno je, da kulturni svet, ki sloni na prostovoljno sestavljenih krajevnih društvih in nima nobenih rednih dohodkov, preide v stanovsko korporacijo, v kmetijsko zbornico. Leta se bo tako sestavila, da se pritegnejo tudi kmetijski delavci in sicer v enakem številu in z enakimi pravicami kakor kmetje. Tako se delavci ne bojo mogli pritoževati, da se prikrašujejo. V kmetijstvu si gospodarjeve in delavčeve koristi ne nasprotujejo. Za volitev v to zbornico koroški Slovenci žal ne bomo organizirani, ker še nimamo svojega društva kmetijskih delavcev. Skrajni čas bi bil, da se taka organizacija izvede. mg.

***

Direktni češkoslovaško-avstrijsko-madžarsko-jugoslovanski železniški tarif. Iz Beograda poročajo, da se bodo v kratkem začela pogajanja za realiziranje direktnega češkoslovaško-avstrijsko-madžarsko-jugoslovanskega železniškega tarifa.

Promet senjske luke. V letu 1925. je dopotovalo v senjsko luko, kakor posnemamo iz »Privredne«, službenega glasila zagrebške Trgovske in obrtniške zbornice, 1200 ladij s 98.000 tonami; odpotovalo jih je ravno toliko.

Promet v dubrovniškem pristanišču. L. 1925. je dopotovalo v dubrovniško in gruško pristanišče 3264 ladij s 1.151.000 tonami.

Kurzi eksotičnih valut. Koncem meseca januarja so bili zabeleženi sledeči kurzi eksotičnih valut v dinarjih: godanski goldinar 10, estonska marka 0.12, finska marka 1.20, letski lat 10.10, litavski lit 5, portugalski eskudo 2.50, španska pezeta 7.50, turška lira 28, argentinski peso 20, brazilski milreis 6.20, kanadski dolar 54, egiptovski funt 260 (Privredni Arhiv, Zagreb).

Zlatniki. Iz Beograda javljajo, da so že začeli v pariški državni kovnici kovati nove zlatnike za 20 Din.

Z zagrebške borze. Od pondeljka naprej je zabeleži izpremembo v notiranju na zagrebški borzi. Novi razmah se sedaj pri devizi Dunaj in Berlin 0.04, London, Milan 1.20, Pariz 2, Curih 4, Newyork 0.3, Praga 1 točka, kar bo trgovski svet z veseljem pozdravil.

Novi menični blanketi. 15. t. m. se bodo dali v promet novi menični blanketi 1010 Din za vsote preko 500.000 do 750.000 in blanketi 1260 Din za vsote od 750.000 do 1.000.000 Din.

Zlate bilance v Češkoslovaški. Češkoslovaški finančni minister je pred kratkim napovedal fakultativno uvedbo zlatih bilanc v Češkoslovaški.

Novi carinski tarif na Grškem. Dne 1. januarja letos je bil uveljavljen novi grški carinski tarif. Večina tarifnih postavk je povišana, poleg tega je edinica teže izpremenjena od 1 oka na 1 kg (1 oka je 1.28 kg), kar pomeni 28% povišanje carine.

Uvoz oglja v Grčijo prost. Iz Aten poročajo, da je po odredbi grške vlade uvoz oglja v Grčijo prost carine in drugih pristojbin.

Ruski proračun za leto 1925.-1926. znaša 3778 milijonov zlatih rubljev (zlat rubelj približno 30 Din). Deficit je 120 milijonov zlatih rubljev.

Automobili, motocikli in bicikli v Italiji. Leta 1924. so našli v Italiji 2.224.000 biciklov, 43.000 motociklov, 50.000 osebnih in 25.000 tovornih avtomobilov.

Države, ki so konsolidirale svoj dolg v Ameriki. Tu prinašamo seznam držav, ki so dosedaj že uredile svoje dolge v Ameriki: Belgija, Češkoslovaška, Estonija, Finska, Anglija, Italija, Letška, Poljska in Ogrska; dosedaj so ratificirane od strani ameriškega kongresa pogodbe za Ogrsko, Anglijo, Letsko, Poljsko in Finsko. Dosedaj še ni uredilo svojih obveznosti v Ameriki 9 držav: Armenija, Avstrija, Francija, Grčija, Sibirija, Nikaragua, Romunija, Rusija in — Jugoslavija.

Borza

Dne 3. februarja 1926.

Denar.

Zagreb. (Sklep.) Berlin 13.51—13.55 (13.48—13.52), Italija 227.55—228.75 (228.17—229.37), London 275.775—276.975 (275.28—276.48), Newyork 56.65—56.95 (56.50—56.80), Pariz 212.50—214.50 (213.08—215.09), Praga 167.885—168.885 (167.55—168.55), Dunaj 7.9970—8.0370 (7.973—8.013), Curih 10.98625—10.9762 (10.9226—10.9626).

Curih, Belgrad 9.135 (9.17), Budimpešta 72.60, Berlin 123.50, Italija 20.80 (20.85), London 25.2325 (25.22), Newyork 518.75 (518.50), Pariz 19.50 (19.50), Praga 15.335 (15.345), Dunaj 73.05 (73), Carigrad 270, Bukarešt 2.275, Sofija 3.60, Bruselj 23.575, Varšava 72.50, Amsterdam 208.15, Stockholm 188.80.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.485, Kodanj 175.20, London 84.50, Milan 28.45, Newyork 709.04, Pariz 26.50, Varšava 97.34. Valute: dolarji 709, angleški funt 34.50, francoski frank 26.50, lira 28.75, dinar 12.46, češkoslovaška krona 20.97.

Praga. Devize: Lira 136.05, Zagreb 58.75, London 164.05, Newyork 83.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 77—78, vojna odškodnina 284—292, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—205, Ljublj. kreditna 200 den., Merkantilna 101—104, Slovenska 49 den., Kred. zavod 175—185, Strojne 125 bl., Vevče 110 den., Stavbna 90—100, Šešir 115—115, zaklj. 115. Zagreb. 7% invest. posoj. 76.50—77.25, vojna odškodnina 274—275, februar 272—274, Hrv. esk. 125—126, Kred. 138—135, Hipobanka 65—66.50, Jugobanka 108—110, Praštediona 970—975, Ljublj.

Vremensko poročilo

dne 3. februarja 1926.

Kraj	Čas	Barometer	Temperatura	Rel. vlaga v %	Veter	Oblačnost	Padavine v mm
Ljubljana	7	756.0	+10.1	86	jug. zah.	4/4	4.8 (dež)
	14	753.7	+11.0	76	jug. vzh.	4/4	—
	21	751.2	+9.6	81	sev. vzh.	4/4	—
Maribor	7						
Zagreb	8	756.0	+11.0	74	zahod	4/4	0
Belgrad	8	757.7	+10.0	78	v. jug. vzh.	3/4	0
Sarajevo	8	759.9	+8.0	84	zahod	4/4	0
Praga	7	752.7	+2.0	—	zahod	4/4	0.3 (dež) megla
Gruž - Dubrovnik	7	760.8	+14.0	75	jug. vzh.	4/4	0
Skopje	8	764.3	+1.0	98	j. sev. vzh.	4/4	0 megla

Barometer je reduciran na morsko gladino.

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Na tem kraju je tekla Vajkata po nestalnih tleh, ki jih neprestano stresa podzemeljski ogenj. Nedaleč odtod, na tistih trani, kjer je jezero Rotorua, so vrelci in kadeči se slapovi Rotomahana in Tatarata, ki so jih opazili nekateri drzni raziskovalci. Vsa ta pokrajina ima polno vrelcev, žrel in žvepleni jam. Po teh uhajajo plini, ki ne najdejo zadostnega odtoka v ognjenjskih žrelih Tongariri in Vakari, ki sta edina še bruhaajoča ognjenika Nove Zelandije.

Več kakor dve miljii so pluli divjaški čolni pod oblakom pare, nato se je ozračje polagoma izčistilo, dušeca se prsa so z naslado zopet vsrkavala sveži zrak. Pokrajino vrelcev so imeli za seboj.

Predno se je dan nagnil, so prevozili še dvoje brzic, ki se imenujeta Hipapatua in Tamatea. Zvečer se je Kajkumu utaboril že sto milj daleč od stočja Vajpe in Vajkate. Reka je zavila proti vzhodu, kjer je bila kotlina jezera Taupo.

Drugo jutro je gospod Jakob Paganel zopet pogledal na zemljevid in spoznal na desnem bregu goro Taubaro, ki se dviga tritisoč čevljev visoko v zrak.

Opoldne je zaplula vsa dolga vrsta čolnov v jezero Taupo. Divjaki so spoštljivo pozdravili kos blaga, ki je vihral na slemenu večje koč. To je bila maorska narodna zastava.

Enajsto poglavje.

Jezero Taupo.

Nekoč, davno pred zgodovinsko dobo, je nastalo velikansko brezdno, dolgo petindvajset in široko dvajset milj. Sredi trahitnih lav otoškega jedra se je

zemlja usedla. Od bližnjih in daljnih vrhov je prihitela voda in napolnila ogromno luknjo. Tako je brezno postalo jezero, pa še vedno brez dna, zekaj do današnjega dne še niso mogli zmeriti njegovih globin.

Takšno je to čudno jezero Taupo, ki leži dvajststo in petdeset čevljev nad morjem. Okrog in okrog je obdajajo dvesto in več sežnjev visoki vrhovi. Na zapadni strani so koničaste skale ogromne velikosti; na severu nekaj oddaljenih gozdov, porastlih z majhnimi gozdčiki; na vzhodu je širok obronek, po katerem drži steza, ograjena s strjeno lavo, ki se svetlika izpod gostega grmovja; na jugu bruhaajo zadaj za gozdom ognjeniška žrela in se dostojanstveno zrealijo v jezeru, čigar nevihte prav nič ne zaostajajo za oceanskimi cikloni.

Vsa ta pokrajina vre kakor velikanski kotel, ki leži na podzemeljskem ognju. Zemlja trepeče v obtem notranjega plamena. Na mnogih mestih izvirajo gorki vrelci. Zemeljska skorja kaže strahovite razpoke. Brez dvoma bi se vsa ta pokrajina spremenila v razbeljeno peč, da ni dvanajst milj proč žrelo ognjenika Tongariri, kjer najdejo zaprte pare izhod.

Od severne strani vidiš ta ognjenik, kako ga ližeta dim in plamen, ki prihajata iz niže ležečih ognjeniških hribočkov. Za Tongaririom je gora Ruapahu, ki stoji čisto samotna na planjavi in dviga sivo glavo devet tisoč čevljev visoko v oblake. Na rob njenega nedostopnega žrela še ni nikdar stopila človeška noga. Človeško oko še ni merilo njegove globine. Dostopnejše vrhove Tongarirove pa so v zadnjih dvajsetih letih premerili že trije raziskovalci, Bidwill, Dyson in pred kratkim gospod pl. Hochstetter.

O vsakem izmed teh ognjenikov krožijo zanimive legende, ki bi jih gospod Paganel tovarišem nikdar ne zamolčal, da se ni nahajal v tako neprijetnem položaju. Gotovo bi jim bil povedal, kako sta se nekoč skregala radi ženske Tongariri in Taranaki, tedaj soseda in prijatelja. Tongariri, ki ima vročo glavo

kakor vsi ognjeniki, se je tako razjezil, da je udaril Taranakija. Taranaki je ponižan in tepen pobegnil po dolini Vangani. Spotoma je izgubil dva grička, nato pa je prišel do morja, kjer še sedaj stoji samotni in žalosten pod imenom Egmontova gora.

Toda Paganelu ni bilo kar nič do pripovedovanja in njegovim tovarišem še manj do njegovih povesti. Molče so opazovali severni breg Taupa, kamor jih je pripeljala zla usoda. Misijonske postaje, ki sta jo bila ustanovila na zapadnem obrežju misijonarja Grace in Walter, ni bilo več. Častitljivega starčka je prepodila vojna daleč od glavnega stana upornikov. Ujetniki so bili sami, izročeni na milost in nemilost Maorov, ki so kar koprneli po maščevanju. Prišli so med najbolj divje divjake vsega otoka, ki jim še ni posijala luč prave vere.

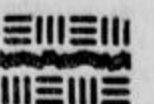
Kajkumu je zaveslal z Vajkate na jezero, zavil okrog ostrega ritča in pristal na vzhodni obali jezera, na vznožju prvih izrastkov gore Manga, ki je tristo sežnjev visoka kepa. Tam so se razprostirala prostrana polja »formija«, dragocenega novozelandskega lanu, ki mu pravijo divjaki »harakeke«. Ta prekrasna rastlina je vsa porabna. Njen cvet daje izvrsten med; steblo je iz lepljive snovi, ki jo rabijo kakor vosek ali škrob; listje je še vse bolj uporabno: sveže je kakor papir; posušeno je izborna kresilna goba; če je zrejeje, dobijo iz njega vrvi, trakove in niti; če izločijo njene niti, dobe odeje in plašče, ki jih rdeče in črno pobarvajo. Take plašče nosijo maorski gizdalini.

Ta dragoceni formij najdeš povsod na obeh otokih Nove Zelandije, tako na morski obali kakor ob rekah in jezerih. Tu so njegovi grmiči zavzemali cela polja. Njegovi cveti, temno-rdeči in podobni agavinim, so kukali izmed dolgih listov. Ljubki ptički so letali v jatah od grma do grma in srkali sladki med.

Po jezeru je brbljala račja družina. Te race se kaj lahko udomačijo. Perje imajo črno s sivimi in zelenimi plogami.

Priporočamo »Ljudske knjižnice« v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. 17 predvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv.: Kazan, voljeji pes, br. 18 Din, vez. 30 Din. 20. zv.: Kralj gorā, br. 18 Din, vez. 30 Din. — KOL.

kreditna 200 den., Slavenska 50 den., Srpska 144 den., Narodna banka 4350 den., Eksploatacija 40 bl., Sečerača 435-445, Nihag 35 bl., Gutmann 330 -340, Slavex 150-160, Slavonija 4450-45, Trbovlje 365-370, Vevče 110 den.

Dunaj. Podon-savska-jadr. 770.000, Alpine 279.000, Greinitz 129.000, Kranjska industrijska 420.000, Trbovlje 479.000, Hrv. esk. 156.000, Leykam 163.000, Jugobanka 186.000, Hipobanka 83.000, Avstr. tvornice za dušik 218.000, Gutmann 46.500, Mundus 970.000, Slavonija 58.800.

Blago.

Ljubljana. Les: Bukovi hlodi od 25 cm premera napr., gladki, fco meja: za 100 kg 10 vag. 21 -21, zaklj. 21, hrastovi neobrobjeni plohi, od 80 do 130 mm, od 250 m napr., od 20 cm šir. napr., fco vag. Postojna tranz. 1 vag. 1000-1000, zaklj. 1000, hrastova drva, suha, 1 m dolž, zdrava, brez klad, fco vag. Posojna tranz. 40 vag. 20-21, zaklj. 20.50, deske, smreka, jelka, od 18. 24, 28 mm, od vsake debeline po 1 vag. 4 m, od 16 cm napr. j, l, II, III, monte. fco Postojna 3 vag. 550-550, zaklj. 550, čršanjevi hlodi, od 2 m dolž, napr., od 25 cm premera napr., fco vag. naklad. post. 600 bl., lipovi hlodi od 3 m dolž, napr., od 30 cm premera napr., fco vag. naklad. post. 500 bl., orehovi hlodi od 2 m dolž, napr., od 30 cm premera napr., z 20%

od 25 do 29 cm premera, fco vag. nakl. post. 1100 bl., javorjevi hlodi od 2 m dolž, napr., od 25 cm premera napr., fco vag. naklad. post. 500 bl., hrastovi plohi od 250 m napr., 80, 90, 100, 110, 130 mm, l, II, fco vag. meja 1000 den., hrastova drva, suha, fco naklad. post. 17.50 bl., bukovi hlodi od 25 cm napr., l, II, fco naklad. post. 220 den. — Zito in poljski pridelki: Pšenica bačka, 76 kg, 2% prim., fco bačka post. 302.50 bl., pšenica ban. 76-77 kg, fco bačka post. 300 bl., pšenica dom., fco vag. prekm. post. 315 bl., pšenica sremska, fco vag. naklad. post. 292.50 bl., koruza, času primerno suha, fco naklad. post. za III.-VII. 150 bl., koruza, času prim. suha, fco vag. Postojna tranz., kval. gar. 5 1/2 vag. 155-157.50, zaklj. 157.50, koruza medjimurska, fco vag. medjimurska post. 160 bl., koruza drobna, fco vag. prekm. post. 175 bl., koruza drobna, fco vag. banatska post., za III. 140 bl., koruza umetno sušena, fco vag. sremska post. 147 bl., ječmen, 65 kg, fco vag. bačka post. 195 bl., ječmen, 62 kg, fco vag. bačka post. 155 bl., oves srbski, fco Postojna tranz. 220 bl., ajda domača, fco vag. prekmurska post. 265 bl., rž domača, fco vag. prekm. post. 215 bl., proso rumeno, fco vag. prekm. post. 215 bl., otrobi drobni, pšenični, fco vag. naklad. post. 125 bl., ječice, zlatorumeni, fco vag. dol. p. 250 den. — Vino, žganje: Slivovka bcs., gar. 25%, 100-črtna, neotrošar., fco vag. post. Brčko

3200 bl., slivovka srbska, gar. 50%, fco vag. Postojna tranz. (sod posebej) 1600 bl. — Gradbeni material: la Portlandcement »Salona« Tour, fco vag. Solin: v jutavrečah po 50 kg 40 bl., v papirnatih vrečah po 50 kg 45 bl., v sodih po 150, 180, 200 kg 52.50 bl.

Efektiva borza v Benetkah bo začela poslovati začetkom aprila.

Naznanila

Družabni večer Strokovne zveze javnih nameščencev se vrši v soboto dne 6. februarja t. l. v prostorih konsumnega društva, Kongresni trg št. 2 v Ljubljani ob sedmih zvečer. Za vsestransko zabavo bo obilo preskrbljeno z dobro in solidno postrežbo, šaljivo pošto, srečolovom, šaljivimi prizori in godbo. — Brez vstopnine. Čisti dobiček je namenjen za podpori fond javnih nameščencev. — Prijazno so vabljeni vsi člani in po njih vpeljani gostje.

Predstava v Rogoški Slatini. Kakor se čuje, zaključiti tukajšnje Pevsko in prosvetno društvo »Sloga« letošnjo zimsko sezono z vprizoritvijo velenim ve vaške burke »Vozel«, ki je delo znanega pisatelja Pere Peroviča. Ker se dejanje godi v Liki, bodo igralci imeli tamošnjo narodno nošo. Za

to prireditve, ki je prva te vrste, vlada že sedaj veliko zanimanje. Kdor se hoče pošteno nasmejati, naj si prireditve ogleda. Predstava se vrši v nedeljo dne 7. februarja ob 15. uri v dvorani hotela »Postaja«.

Prosvetno društvo v Senčurju priredi v nedeljo dne 7. februarja ob treh popoldne v Ljudskem domu narod. igro v petih dejanjih »Domen«.

Turistika

Bistrica-Boh. jezero, 3. febr. ob 7 zjutraj: +4° C, zimski sport izključen.

Kranjska gora, 3. febr. ob 7 zjutraj: +2° C, barometer pada, pooblašeno, saninec neugoden.

Polzvedovanje

Našla se je na Svečnico zvečer v bližini hotela »Union« svileni šerpa. Dobi se Kolodvorska ulica 11 pri M. Vrečar, Ljubljana.

Našel se je majhen zavitek na praznik dne 2. februarja na Dunajski cesti od kavarne »Evropa« do žel. prehoda. Dobi se na Starem trgu 15 v veži (Teran).

Naročajte »Slovenca«!

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor znamko.

ODDA SE SLUŽBA

cerkvenika

pri kapiteljski in mestni župni cerkvi v Novem mestu. Nastop 1. marca t. l. — Pojasnila daje Mestni župni urad v Novem mestu. 661

Sedlarski pomočnik se sprejme. — M. ŠPIC, Kranj. 732

GOSPODINJA

Brezplačno sprejme mesto gospodinj pri ubožnem g. duhovniku, najraje v mestu. — Naslov v upravi lista pod št. 730.

Francoščino in nemščino poučuje temeljito dipl. učiteljica. — Ponudbe na upravo pod Boulevard 741.

Kleparja

kateri je obenem SO-DAR, treznega in marljivega, sprejme takoj EMERIK ZELINKA veletrgov. žganja, Ljubljana — Šiška, Celovška c. 34. — Istotam se kupujejo prazne steklenice.

Kuhar

samostojen, z dobro prakso, samski, se išče za kuhinjo 20-25 oseb za zdravilišče na nekem otoku v Primorju. Stanovanje in oskrba v hiši. Ponudbe s pričevali in zahtevo glede plače najpозnejše do 10. t. m. na upravo lista pod naslov »Jadrane«. 734

Vpokojen stražnik

želi službo kakor dnevni ali nočni paznik, več je urad. poslov in zmožen slov., nem. in laščine. — Ponudbe upravi lista pod »Primorec«. 946

KONTORISTINJA

s 6letno prakso, večša perfekti. nem., išče službe v Ljubljani, event. na deželi. — Ponudbe pod: »Točna« upravi lista.

Dekle

z dežele, vajena vseh hišnih, kuhinjskih in ročnih del, želi primer. službe. Naslov v upravi št. 745.

Boljšemu gospodu

se odda 1-2 lepo opremljeni SOBL. Sprejme se tudi zakonski par brez otrok. — Ponudbe upravi lista pod »Mirno«. 744

Spreten

železolivar

kateri je popolnoma zmožen, želi ustanoviti

železolivarno

in isto voditi, se sprejme pod zelo ugodnimi pogoji. — Ponudbe poslati pod »železolivar« upravi lista Maribor. 733

Marljive, zmožne delavke

se iščejo za v bližini CELJA nahajajočo se tkalnico. — Predstaviti se je osebno pri upravitelju Naprudniku v Žalcu v soboto 6. ali v nedeljo, 7. t. m. 735

Razmnoževalni stroj znamke »FREMA« je v dobrem stanu takoj na prodaj pri »Žitnem zavodu«, Ljubljana, Krekov trg. 755

KROJAŠKA PEČ

z ali brez likalnikov, se ugodno prodaja, event. na obroke. Ogleda se v trgov. Schwab, Ljubljana

Veletrgovina z vinom v Sloveniji išče POSLOVODJO, strokovnjaka v kletarstvu in vinski trgovini. Ponudbe na upravo lista pod: »Vino« št. 647.

Železnato vino iz lekarne dr. G. Picco i Ljubljana, Dunajska cesta 6 krenča mal. železnice, nerazvne oslabele odznanje in otroke. Naročila se točno izvršujejo

Zahvala.

Za vse dokaze sočutja in ljubezni ter za vso pomoč ob boleznih in smrti naše skrbne, nepozabne mame, ozir. tete in svakinje, gospe

Rozalije Pravhar

vdove Mehlè
hišne posestnice

izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani, 3. februarja 1926.

ZALUJOČI OSTALI.

Od krute usode težko prizadeti naznanjamo tužno vest, da je naš nadvse ljubljani oče, brat in stric, gospod

Rudolf Sigl

davčni upravitelj v pok.

dne 2. t. m. ob 10. uri zvečer, okrepčan po tolažbi svete vere, v 67. letu starosti po kratki bolezni preminul.

Pogreb pokojnega se bo vršil v četrtek dne 4. februarja t. l. iz Rogoške Slatine na pokopališče k Sv. Križu.

Rogaška Slatina, dne 2. februarja 1926.

Žalujoči otroci: EGIDIJ, RUDI, ANICA.

Zahvala.

Sprejmite vsi, ki ste sočustvovali z nami in se nas spominjali ob prebrdki, nenadomestni izgubi našega ljubljene predobrega očeta, deda, pradedna in tasta, gospoda

pharm. mag. Aleksija Robleka

našo prisrčno, iskreno zahvalo.

Posebno velja naša zahvala zastopnikom oblasti mestne občine radovljske, Mestni hranilnici, stanovskim tovarišem pokojnikovim, predsedniku Zdravn. zbor. g. prim. dr. Gregoriču, meščanom radovljskim in okoličanom, vsem prijateljem, ki so v tako častnem številu spremili nam nepozabnega na njega zadnji poti, gg. pevcom za ganljive žalostinke ter vsem darovalcem vencev in cvetja. — Vsem ponovna iskrena zahvala!

Radovljica, dne 1. februarja 1926.

ZALUJOČI OSTALI.

Pristne pšenične otrobe

debele in drobne, koruzno moko in a'dovi grajs za krmo po najnižji ceni — se dobi pri tvrdki

Al. & M Zorman — Ljubljana

Stari trg št. 32.

Zakaj

Ker

je bil Dunajski jesenski sejem 1925 tako vpešen?

na Dunaju, trgovskem središču srednje Evrope, ponudi (XXX) razstavljalcev svoje izdelke v največji izbi in po najnižjih cenah!

Zato obiščite

10. Dunajski mednarodni sejem
7.-13. marca 1926.

Posebne prireditve:

Mednarodna razstava avtomobilov in motornih koles.

„Elektrika v poljedelstvu“.

Lovska razstava.

Razstava hranil in nasladil.

Nikakega vizuma za potni list!

S sejmko izkaznice in potnim listom prost prehod čez mejo!

Vozne olajšave na jugoslovanskih in avstrijskih železnicah kakor tudi na Donavi.

Pojasnila vseh vrst

in sejmke izkaznice se dobe pri

Wiener Messe A. G., Wien VII

in pri častnih zastopstvih v Ljubljani:

Avstrijski konzulat, Turjaški trg 4,

Zveza za tujski promet, Aleksandrova c. 8,

Josip Zidar, Dunajska c. 31.

Samo s 40 Din se more zadeti

1.000.000

(milijon dinarjev)

dne 16. februarja 1926

Zrebanje obligacij državnega posojila za vojne škode

DOBITKI:

1	po	1.000.000	Din
2	"	500.000	"
5	"	200.000	"
10	"	100.000	"
20	"	50.000	"
50	"	20.000	"
100	"	10.000	"

Vsi ti dobitki v iznosu okroglih 7.000.000 Din morajo biti izzrebani 16. februarja brezpogojno

Te obligacije, katere po nominalu predstavljajo vrednost Din 1000.—, se morejo dobiti pri nas v 8 mesečnih obrokih po 40 dinarjev. Pričemer se že s prvimi mesečnimi plačili dobi popolna in neomejena pravica na vse gornje dobitke. — V pokrajino se pošilja samo proti predplačilu pristojbine. — Nad 10 km. se ne more odstopiti poedini osebi pod zgoraj navedenimi pogoji

Bančno komanditno društvo

A. REIN in drug, ZAGREB

Telefon 1-88 in 17-03 Na firmo in adresu je s'rogo paziti! Trg I št. 13

Zastopniki se iščejo v vseh večjih krajih države!